

THE IMPACT OF MUSEUM EDUCATION PRACTICE ON TEACHER CANDIDATES' VIEWS AND MOTIVATION IN SOCIAL STUDIES

Harun ER

*Assoc. Prof. Dr., Bartın University, Turkey, erharun06@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0454-6807*

Ramazan YILMAZ

*Assoc. Prof. Dr., Bartın University, Turkey, yilmaz04@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2041-1750*

Received: 27.12.2019 Accepted: 20.04.2020

ABSTRACT

Museums are unique settings pertaining to the preservation of the societies' communal recollection of the place in which they dwell in historical period. The variety of collections in museums in terms of their features and categories is of great importance to form social identity and to keep social memory alive. In this regard, conceptual varieties of museums, and human interactions through the visual exhibitions have created the possibility for museums to be an educational resource. Museums, where educational activities are conducted in unconventional ways, have recently grown in popularity as extra-curricular learning centers. As such, museums can be defined as both learning tools and institutions that help learners with gaining various skills and values. As an intersectional part of social study related subjects, museums are frequently utilized in social studies courses. This study aims to investigate the effect of museum education practice on teacher candidates' views and motivation of museums in social studies. This study adopted a pretest – posttest and control group design. A total of 49 senior students of education faculty of a state university were recruited. Teacher candidates were randomly assigned as experimental and control groups. Over the period of one academic semester, a 14-week course of instruction was offered. Data were collected through three tools: a scale of opinions for museum education the scale on motivation and learning strategies and a semi structured interview constructed by the researchers. Findings of the study showed that there was a significant difference between the experimental and control group. Based on the findings, it can be stated that experimental group of students has positive opinions pertaining to museum education and that the motivation towards the course of the experimental group is higher than that of control groups. Further recommendations in relation to the use of museums in social studies courses were proposed.

Keywords: Social studies, museum, museum education, teacher candidate.

INTRODUCTION

Historically, societies have perpetually been struggling to continue their existence keeping their historical, cultural, artistic and natural values. They have obviously realized the need of specific locations so that they can pursue the value they own and that they can pass this value to the following generations effectively. These locations are the museums where valuable places pertaining to the distinct fields of societies have been exhibited and presented. The meaning of museum is rooted in Greek as “museion”, and in Latin as “museum”, referring to temple of fairies and sciences (Ata, 2002). In national context, museum is defined as the place where in another definition by the national language institution dictionary (1998) museum refers to a place where artistic or scientific artifacts are saved and displayed for the benefit of society. In international context, defined by International Council of Museum (ICOM), museum is a permanent institution where subtle evidences of human artifacts are collected, saved, searched, conveyed, and displayed for a variety of purposes such as education, work and humanity’s artistic interest (McClean, 1996). The term of museum dates back resources belong to Akas who lived in Aegean basin in ancient times. Based on the hearsay, Zeus, Akas’ the biggest God had nine daughters named Muses-Müz. Each of the daughter represented one of the fine arts and lived in the mountain Pindus. Museums were located on the hills that were devoted for the nine daughters (Buyurgan, Mercin & Özsoy 2005; Akengin 2014: 2).

According to Ambrose and Paine (2012: 41) museums are attributed to be institutions that enable the human relations to be live, inspire the people as well as improve the life standards of the society. To this end, it can be stated that a museum has abundant functions by its nature (Buyurgan, Mercin & Özsoy, 2005); a) collection function, b) archiving function, c) protection function, d) exhibition function, e) education function. It can also be asserted that museums carry on their functions to serve the purposes assigned to them. One might have two main questions to be answered: What are the main reasons of museums to exist? How do museums contribute to the society? The concerns related to the initial question can be exerted as the artifacts exhibited, economical value and education. Additional reasons could be highlighted as enriching the location of the museums in terms of economic and educational context, empowering the entity of democracy through getting people gather together. The concerns related to the latter question involve the content to form a medium of learning in a wide variety of mass of people. Furthermore, museums are a sort of compromising platforms of communication that contribute to exchange of ideas among people (Karadeniz & Okvuran, 2018: 2). Museums also represent a lifelong acculturation through information, concept and content they provide for their beneficiaries. This characteristic of museums can be reflected through the process during which beneficiaries of museums are effective participants and actively connected with the collections exhibited (Sandell & Nightingale, 2012: 60).

Museums are the spaces of exhibitions for societies in respect to their contents, collections, historical features as well as the locations that they have been protected. Museums contribute to interaction with societies and form historical consciousness through historical collections reserved within the historical sustainability. They

also keep the social consciousness constantly live. To this end, it is obvious that museums have unique roles in forming social identity, social construction and social development (Mercin, 2003). It can also be remarked that museums play an important role in a society in relation to provision of educational resource, increase the sense of ownership, developing empathy, and social integrity (Ambrose & Paine, 2012: 41). Museums raise individuals' awareness in many ways especially, in relation to understanding of the value of historical artifacts and cultural entities, gaining the ownership of cultural heritage, protecting the historical heritage, conceptualizing the multi acculturation (Sheppard, 2001). Given the value of historical heritage, the development of consciousness that artifacts, items and objects exhibited in museums belong to humanity is of great importance. Crane (2000) echoes this issue stating that museums are bridges to pass the heritage over to the following generations as well as to contribute to protect the historical recollection.

Individual and social contributions of museums have allowed people to use them in educational system systematically along with a well-organized schedule. In literature, research studies confirm that museums can contribute to education as a meaningful educational tool (Rosenzweig 2000; Marcus et al., 2012; Kissel et al., 2019). Furthermore, Tuna (2018) remarks on the educational contribution of the museums, stating that students can gain abundance of insights as they interact with the collections, items and objects during their visit. As Clutterbuck (2008, 73) points out, museums are locations with their own unique meanings, and we form the meanings on the basis of our own background and experiences. In this regard, museums have significant instrumental roles in that they provoke people with the new ways of thought, enable them focus on themselves, offering the sense of self-awareness rather than that of others awareness. Hence, it can obviously be seen that museums not only allow individuals form new meanings based on individuals' interest, competence and skills but also gain experience out of the collections, contributing to the process of lifelong learning process (Tezcan Akmehmet & Ödekan, 2006; Mamur, 2015). As known, the medium of education has no more been limited to schools and teachers and museums have been an integral, multimodal and functional part of education as a learning medium outside the school (Bobick & Hornby, 2013; İlhan, 2009; Kissel et al., 2019).

In order to meet the educational needs of the museum visitors, the nature of the museum should be clearly explained to the learners beforehand so that learners can forge bonds with the collections exhibited. Learners' interest on museums may vary based on their personal interests and educational needs as well as individual differences (Greenhill, 1999). Museums have an impact on visitors in several ways: first they influence visitors' sense of value judgement and behavior and cause interest and curiosity and make learners lives more meaningful, raising the learners' self-confidence. In relation to the thought-provoking feature of museums, learners can have chance to find the answer to the question "how", and to conceptualize social exchange through the interactive communication (Hein, 1998: 51). What is expected from individuals through the museum education is to help people with contextualizing the collections and developing connections with what they have been experiencing in their current lives (Tezcan Akmehmet & Ödekan, 2006). It could also be

expected that the experts –those who deliver courses in museums- in museums are competent and qualified enough to address the training in museums in relation to preliminary preparations, information and planning as a part of museum education (Burnham & Kai-Kee, 2015: 37). Another aspect to consider is that experts in museums should be informed prior to the actual visit about the visitors' profile and their level of readiness. This allows the experts to adopt suitable and update methods and techniques for the target group of visitors. Additionally, experts could also get some relevant feedback out of their explanations, which could provide them further necessary precautions for the following museum education purposes (Karadeniz et al. 2015).

Nowadays, the educational dimension of museums has been prevalent, providing a great functional purpose. Also, museums being accepted as learning as out of school environment has led museums being utilized within educational systems in different countries. The course of social studies is embodied to educate people effectively with the purpose of successful, productive and highly aware citizen. It is of great importance that skills and competence related to distinct branches social studies in Turkish educational system is gathered as sole section. In this course, an interdisciplinary approach is adopted and the aim of the course is to train citizens towards being effective, productive and with the high sense of awareness (Öztürk, 2015). As Doğanay (2002) states that museums play an important role in regard to reach first-hand resources and the utilization of authentic and visual materials in the course of social studies. Training the individuals for the skills such as social participation, observation, perception of time, location, chronology, change, perception of continuity and empathy require out of school learning environment (Çengelci, 2013). In order to meet these needs, education can be offered in museums, offering the learners distinct learning opportunities. In this regard, depending on the content, the course of social studies is one of the courses in which museums are abundantly utilized (Aladağ et al., 2014). In social studies education, learners gain in many ways through the use of museums, which highly contributes to improve a variety of skills (Marcus, 2007). Museums help individuals understand the value of historical artifacts and cultural assets. They also provide people to develop the sense of tolerance towards other culture, getting them gain the feeling of ownership of cultural heritage (Sheppard, 2001). The artifacts exhibited represent as bridges to serve humanity in several ways: to form the national identity, to save the historical and cultural memory as well as to pass over the common heritage to future generations. What is more, museums contribute to people's development of metacognitive skills pertaining to improving the skills such as using their imagination, observing, critical thinking and creativity. Another important metacognitive aspect of museums is that they enable people form the sense of taste and develop the understanding of aesthetics (Atagök, 1999; Yılmaz & Şeker, 2011).

Museums play an important role in meeting the needs of social studies course and in enabling the individuals to adopt the necessary skills. Keeping the context of social studies in mind, museums can also be referred to the settings where learners from primary school to higher education can adopt them as unique learning environments. In literature, there has been body of research in dealing with the use of museums in social studies as extra-curricular activity outside the school. A great body of studies focuses on the use of museums in

a range of different aspects in social studies (Lacina & Watson, 2003; Kaschak, 2014; Kaf, 2017; Keskin & Kaplan, 2012; Filiz, 2010; Yıldırım & Tahiroğlu, 2012; Ata, 2015; Çerkez, 2011; Ata, 2010; Işık, 2016; Mercin, 2016; Ekelik, 2010; Tezcan Akmehmet, 2005; Peker, 2014; Meydan & Akkuş, 2014; Sönmez, 2011; Ustaoglu, 2012; Demir, 2015; Yorulmaz, 2016; Turgut, 2015). A great body of studies deals with students' perceptions (Yılmaz & Şeker, 2011; Coşkun, 2014; Çalışkan & Çerkez, 2012; Karakaya, 2015). Another group of studies focuses on teacher candidates' perceptions of museums (Çalışkan et al., 2016; Solmaz, 2015; Aladağ et al., 2014; Ay & Fidan, 2014; Yeşilbursa & Uslu, 2014; Yılmaz & Egüz, 2015; Kamçı, 2015). Yet, another group of studies delves into teachers' perceptions in dealing with museums (Ata, 2002; Arı, 2010; Aktaş, 2017; Güngör, 2016) as well as student and teachers' perceptions (Kısa, 2012; Egüz, 2011; Egüz & Kesten, 2012). Finally, communicational aspect of museums is searched (Güleç & Alkış, 2003).

Based on the studies given above and to the researchers' knowledge, there seems to be a gap in experimental studies in dealing with museums in the field of social studies education. This study aims to fill in this gap in regard to the practice of museum education and its effect on teacher candidates' opinions and motivation regarding museums. It is also considered that raising the teachers of social studies' awareness towards museum education could contribute to teacher candidates' pedagogical knowledge. In this regard, this study aims to the effect of museum practice education on teacher candidates' views and motivation pertaining to museums in the field of social studies. The following research questions were scrutinized to serve the aim of the study:

1. Is there a significant difference between experimental and control group in regard to the scores released from the opinion scale of museums?
2. Is there a significant difference between experimental and control group in regard to the scores released from the scale of motivation?
3. What are the teacher candidates' opinions in relation to the use of museums in the instruction of social studies course?

METHOD

Research Design

This study adopted a mixed method study of a pretest - posttest with a control group design to investigate the effect of the practice of museum education on teacher candidates' views and their motivation pertaining to the museums. Data of the quantitative phase were collected through the two scales named as "opinion scale in relation to museums" and the scale of motivation and learning strategies. Data of the qualitative phase were collected through semi-structured interview form.

Study Group

A total of 49 senior students of social studies education program in education faculty of a state university were recruited as participants of the study. Information in relation to teacher candidates' groups and gender in this study is given below.

Table 1. Information Pertaining to the Teacher Candidates' Gender

Variance	Group	N	%
Gender	Female	30	61
	Male	19	39
Total		49	100

Based on the given information in table 1, it is seen that 61% of the teacher candidates are male and 39 % female.

Table 2. Information on the Participants in the Study

Variance	Class	Study group	N	%
Class	A	Experimental	26	53
	B	Control	23	47
Total			49	100

Information pertaining to participants in the study group is given in table 2. As seen in the table, 53 % of the total participants in experimental group is from class A and 47 % from class B.

At the outset of the study, teacher candidates were randomly assigned into two groups as 26 students in group A, and 23 in group B. Followed by another random selection procedure, group A was assigned to be an experimental group, and group B control group. Training for the experimental group was delivered by the researchers of the study. Implementation process of the study is shown in figure 1:

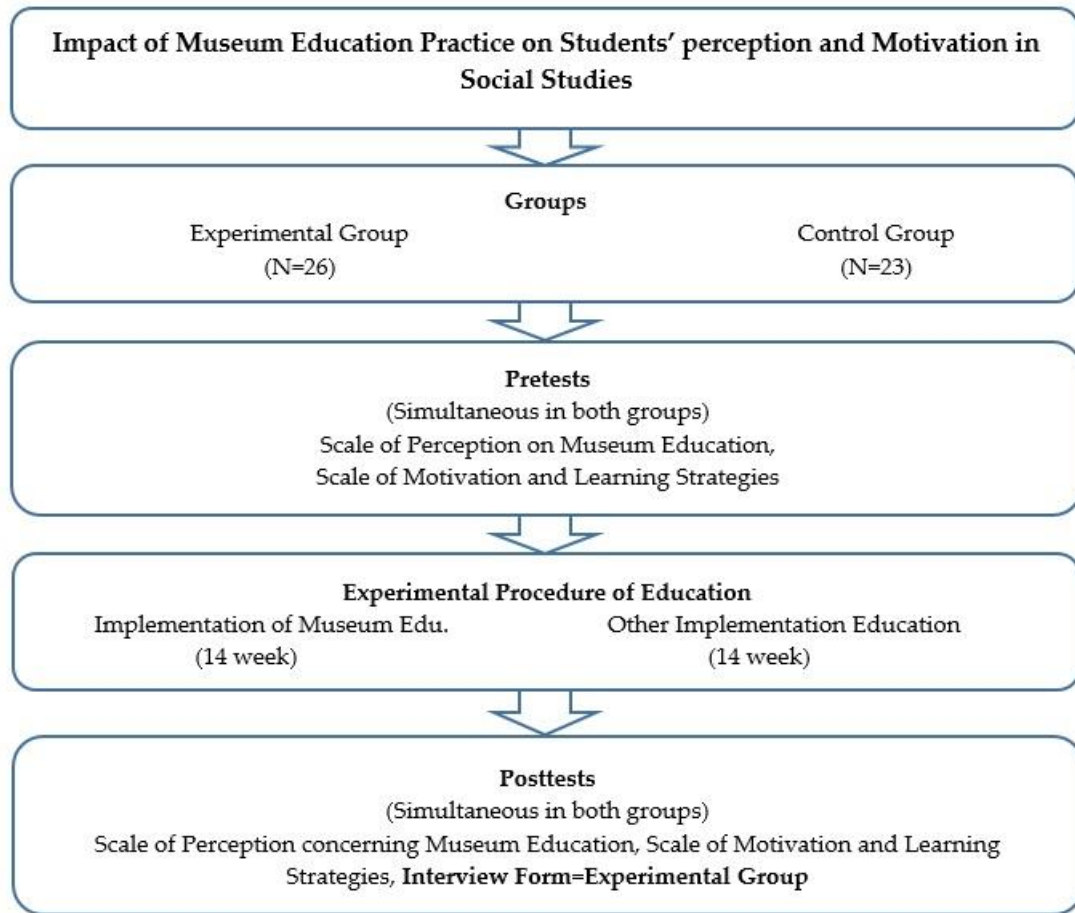

Figure 1. Implementation Process Diagram

Implementation Process of Museum Education Practice

Within the framework of museum education, a package of instruction in which visual and comprehensive content of all the museums in 81 cities in Turkey was incorporated was prepared for the participants in control group. As a part of basic information a presentation to students was delivered and the presentation of museums for each city covered the information such as name of the city, number of museums within the city, name of the museum, year of foundation. Following the pre-information session, visual presentation regarding the museums were periodically provided. Teacher candidates were informed in detail about the museums in 81 cities in Turkey. This session followed the session of diagnosing “the type of museums”. In this phase, museums were categorized into five groups in the light of the literature as a) collections, b) affiliations, c) settings where the collections are presented, d) field of service, e) people whom the museums address specifically. These types of museums were also grouped into sub categories within themselves. The ultimate categorization of the museums with their specifications were determined on the basis of the experts working in the museums. In this way, a map of museums referring to the types of museums existing all around Turkey was delivered in the course of education practice. Details of the categories of museums were illustrated in figure 2.

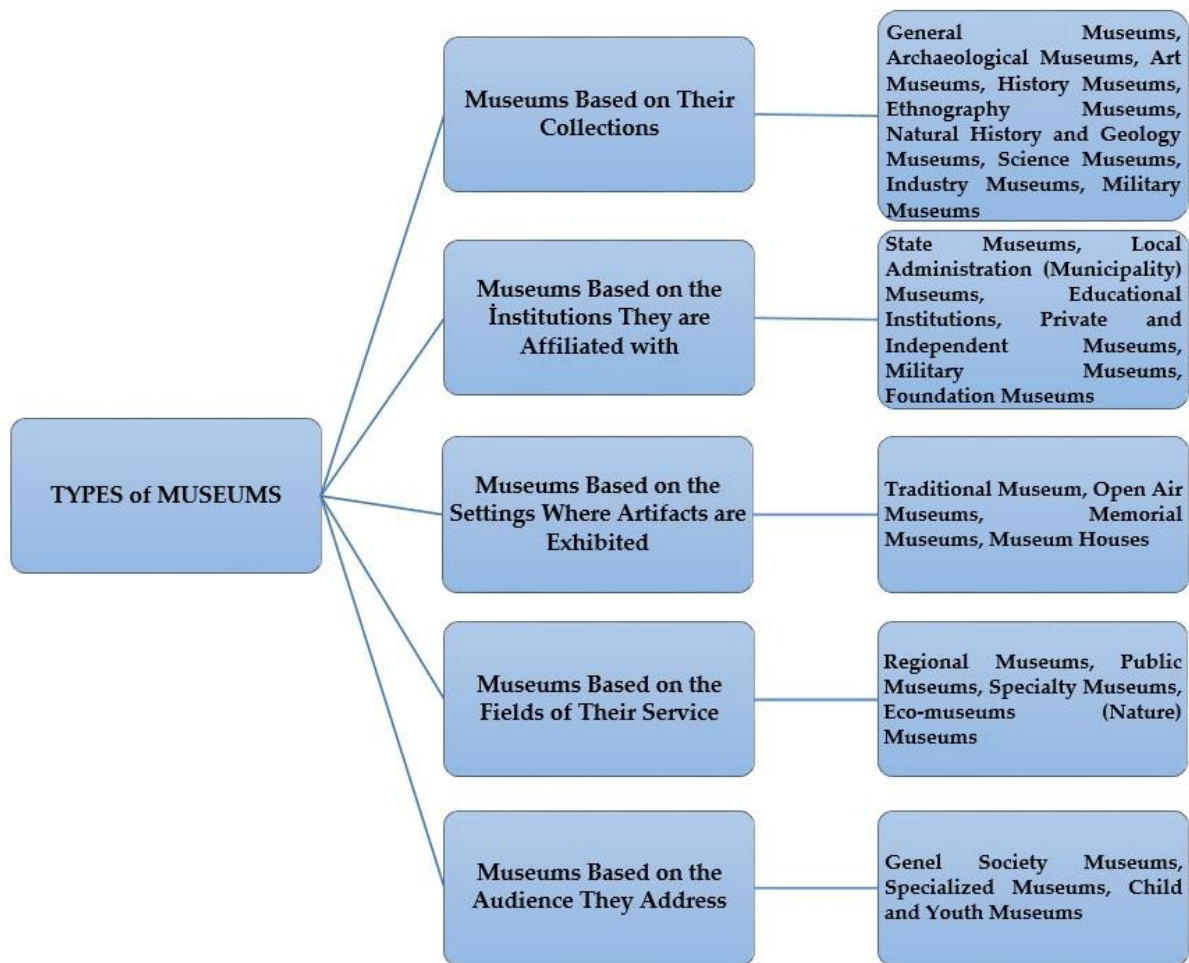

Figure 2. Types of Museums

Additionally, a total of three museums in three weeks in X province in Turkey were visited allocation one museum for each week. Before the actual visits, teacher candidates were informed about how to plan a museum visit, what to do there and how to evaluate a museum visit. The officers in museums guided the participants and delivered information pertaining to museums. At the end of the visits, each student prepared a poster dealing with the summary of what they had seen during their visits, and presented it in a class.

The students in control group followed their regular face to face education of museum education from books, published and printed materials. The delivery of museum education took 14 weeks in 2018-2019 academic year of the fall term within the framework of an optional museum education course of sophomore students in the field of social studies education. Following the instruction phase, teacher candidates were asked to fill in the data collection tools. The tools included demographic information form, the scale of perception pertaining to museums, the scale of motivation and learning strategies, and a semi-structured interview questionnaire.

Data Collection Instruments

The scale of perception pertaining to museum education was developed by Ata (2002) and adopted by Çetin (2014) for the teacher candidates. Çetin (2014) constructed the structure of the scale in relation to social studies teachers and determined the validity of scale as 39 items with its three sub dimensions. Reliability of the scale was found to be .84.

The scale of motivation and learning strategies was developed by Pitirinch, Smith, Garcia and McKeachie (1991) and adapted in Turkish by Büyüköztürk, Akgün, Özkahveci and Demirel (2004). The scale is composed of two parts as learning strategies and motivation. The sub- category of motivation scale was utilized for the purpose of this study. This sub scale of motivation includes the factors of organization of internal aim, organization of external aim, value of task, the belief of learning control, perception of self-efficacy, anxiety of exam. The reliability of this sub scale of motivation was recalculated and found to be .88.

In order to determine the control group of students' perceptions related to museum education, a semi structured questionnaire developed by the researchers was utilized. The questions in the questionnaire were evaluated by experts in the field of social studies. Based on the experts' feedback concerning the questions, the necessary changes were implemented in the semi structured questionnaire form.

Data Analysis

In order to determine the normal distribution of the grades in the scale of motivation and learning strategies Kolmogorov-Smirnov test was carried out. Normal distribution of the scales was confirmed as the level of ($p>0.05$). In order to compare the students' scale grades in both experimental and control groups, Analysis of covariance (ANCOVA) was implemented. Content analysis was carried out to analyze the participants perceptions collected through the semi structured questionnaire. The participants perceptions were categorized into sub themes and the results were shown as frequency and percentage.

In the process of content analysis, participants' views were analyzed by the two researchers, and key themes were highlighted. Based on each highlighted theme, student views were coded. In order to determine the consistency between the researchers' coded themes, reliability of coding was checked and confirmed to be in the level of 76 %. In the case of difference or inconsistency, researchers gathered together and reached the compromise on the coded theme. Finally, direct quotation of the reports were preferred to increase the internal reliability.

FINDINGS

Findings on the Scale of Suggestions for Museum Education

Students' scores based on the scale of students' opinions on museum education in experimental and control groups were shown figure 3.

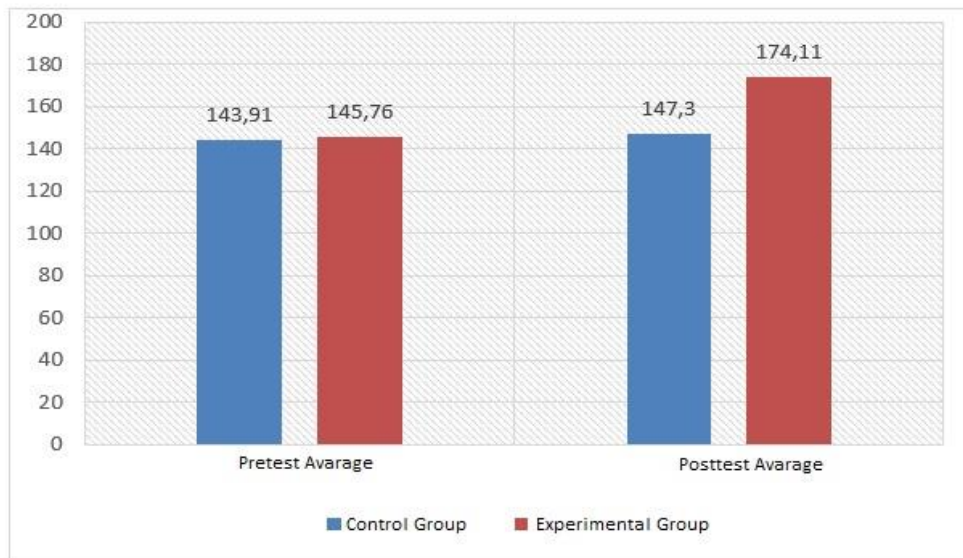

Figure 3. The Average of Pretest and Posttest Scores Released Form the Scale of Views in Relation to Museum Education

As seen in figure 3, there is no significant difference between the experimental and control group in relation to the average of pretest scores. However, there seems to be difference between the groups in relation to the average of posttest scores. ANCOVA analysis was run in order to test whether this difference is significant. The result of the analysis is shown in table 3.

Table 3. Results of Covariance Analysis

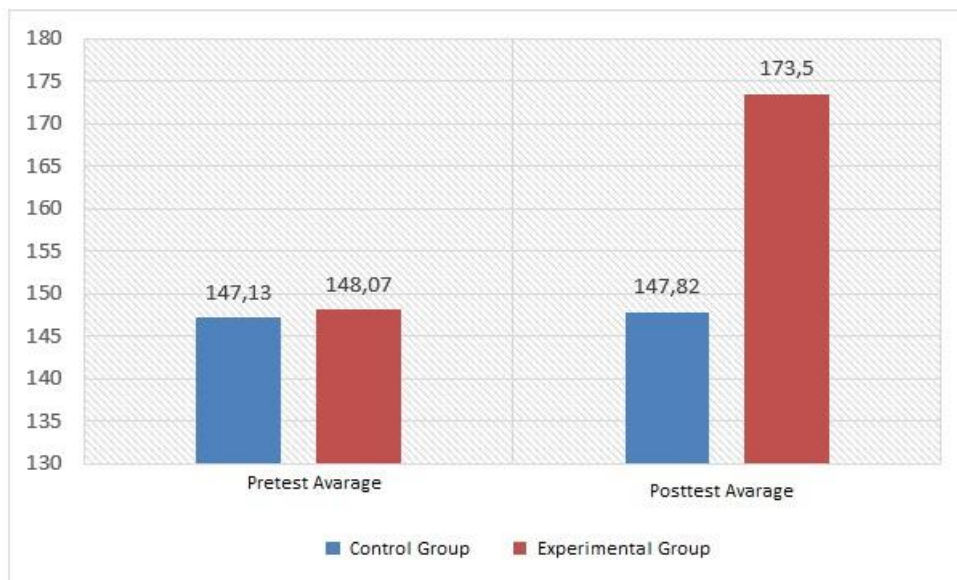
Source of Variance	Sum of Squares	sd	Average of Squares	F	p
Pretest	2998.625	1	2998.625	92.260	.000
Group	736.072	1	736.072	22.647	.000
Error	1462.581	45	32.502		
Total	1295623.000	49			

p=.000<.05

As seen in table 3, it was found that there was significant difference when posttest scores of the students were compared after the necessary condition of controlling the experimental and control groups' pretest scores [F(1-45)=22.647, p<.05]. In other words, it can be stated that the instruction pertaining to museum education was found to be effective.

Findings in relation to Motivation Scale

Figure 4 illustrates the experimental and control group of students' grades based on motivation scale.

Figure 4. The Average of the Pre-Test and Post-Test Scores of Motivation Scale

As seen in figure 4, average of scores of the experimental and control groups seem to be closer to each other, and there is no significant difference between the experimental and control group in relation to the average of pretest scores. However, there seems to be difference between the groups in relation to the average of posttest scores. ANCOVA analysis was run in order to test whether this difference is significant. The result of the analysis is shown in table 4.

Table 4. Results of Covariance Analysis

Source of Variance	Sum of Squares	sd	Average of Squares	F	p
Pretest	937.121	1	937.121	7.026	.000
Group	1217.778	1	1217.778	9.131	.004
Error	6001.811	45	133.373		
Total	1293611.000	49			

$p=.004<.05$

As seen in table 4, it was found that there was significant difference when posttest scores of the students were compared after the necessary condition of controlling the experimental and control groups' post-test scores [$F(1-45)=9.131, p<.05$]. In other words, it can be stated that the instruction delivered to students had positive impact on students' motivation.

Teacher Candidates' Perceptions on Museum Education

Table 5 illustrates the results of teacher candidates' perceptions in relation to the use of museums in social studies course.

Table 5. Teacher Candidates' Perceptions in Relation to the Use of Museums in Social Studies Course

Sub-themes	f	%
Museums contribute to learners to internalize information permanently.	18	20.45
Museums increase learners' curiosity and motivation	15	17.04
Museums provide a first-hand learning resource for the course.	14	15.90
Museums make learning easy as they provide concrete course materials.	12	13.63
Museums contribute to gain the consciousness of historical heritage and culture.	12	13.63
Museums contribute to learning through the understanding of reason and result.	10	11.36
Museums ease us to make connection between past and present.	7	7.95
Total	88	100

As seen in table 5, it can be realized that the use museums in social studies courses contribute to learners in several ways: learners' internalization of information permanently (18), learners' increase of their curiosity and motivation towards information (15), learners' chance of first-hand resource for the course (14). Teacher candidates have also reported that the use of museums in social studies course could ease learning through the concrete objects (12), and help learners gain the sense of history and cultural heritage (12). Additionally, teacher candidates have also stated that the use of museums could provide learners associate the variety of the course topics within the framework of reason and result (10) in social science course, developing sound connection between past and present (7). In sum, based on the teacher candidates' reports, it can be stated that the use of museums could be highly beneficial in regard to the instruction of topics in social studies.

Selected reports by teacher candidates (TC) are as in the following:

TC8: "Students can internalize various topics and conceptions in social studies through the artifacts exhibited in museums, provide learners, which enables learners to keep the information in their long term memory as well."

TC3: "Exhibited artifacts in museums are of great importance in relation to increase learners' interest and curiosity towards the course of social studies. Especially, a variety of museum visits pertaining to a variety of scope would enable learners to approach the course more positively."

TC10: "Historical artifacts pertaining to distinct civilizations would increase learners' awareness, which could provide a powerful material in dealing with the social studies course."

TC5: "Museums have significant roles in that they provide learners with the awareness of cultural heritage. All artifacts in museums are concrete models for learners."

DISCUSSION AND RESULT

This study delved into the effect of museum education practice on teacher candidates' views and motivation of museums in social studies course adopting the experimental design with the pretest, posttest and control group. After controlling the pretest scores of the experimental and control groups, and comparing the posttest grades of the experimental and the control group, a significant difference between the two groups was found. In other words, it can be stated that practice of museum education had positive impact on teacher candidates' opinions of museums in social studies. The result of this study is also confirmed by Akengin's (2014) study. Akengin (2014) states in his study that museum based cooperative studies in pedagogy increases students' success rate and contribute to students' comprehension. Çerkez (2011) found in his experimental study that the experimental group students' attitude towards social studies course was positively influenced when compared to that of the control group students. In another study by Filiz (2010), it was found that students developed positive attitude towards the social studies course when delivered through museum education. Dewey as cited in Hein (2004) state that "museums are the institutions that should be often visited, and that contribute to education of people through a range of life experience" (p.423). In this regard, it can be regarded that museum education enhances learners' conceptualization of learning in a better way, improves academic success, influences learners' attitude towards the lesson positively. Additionally, Karadeniz et al., (2017) assert that museum education is as important as the fundamental courses such as Turkish, citizenship and math. They also highlight that museum education could be delivered in all levels of education and that curriculum should be aligned with the museum education. Hence, the extent to which museum education is important is obviously clear as it provides learners with consciousness of history and culture, and enhances learners' interest in the topics delivered in social studies courses.

Secondly, the findings regarding the motivation scale showed that there is a significant difference between the experimental and control group. In other words, it can be stated that the practice of museum education had an impact on the learners' motivation in relation to museum education. In Yeşilbursa and Uslu's (2014) study on self-efficacy as a sub factor of motivation found that experimental group of learners' self-efficacy is higher than that of the learners in control group. The results based on the findings can be considered that those who take museum education course can possess the information on museum education and feel better self-efficacy. In this regard, museum education studies in most research studies commonly showed that museum education should be delivered as an obligatory course in bachelor degree of teacher education programs. Şar and Sağkol (2013) emphasize that museum education is necessary in a variety of ways such as the conceptualization of social studies course, contribution to active learning on the part of the learners, opportunities to plan to outside school activities as well as increasing the students' motivation. Erem (2017) asserts in his study 92% of the teacher candidates in pre-school teaching program favored to have museum education that existed in their optional courses. This researcher further explained that this taking the course of museum education would have positive and pedagogical impact on the teacher candidates and that would highly increase learners'

motivation. Hence, it can be regarded that museum education imposes an important role for the learners in relation to the increase of motivation as well as the increase of curiosity of learning in social studies courses.

In the final phase, teacher candidates' opinions regarding the use of museums in social studies course were dealt. According to the study results, the use of museums contributes to store the information in long term memory, increase interest and curiosity, get the chance of the use of authentic materials for the course, ease the learning, raise the awareness in history and cultural heritage, gain the sense of reason and result relationship, get connected to both past and present time.

Museums are one of the institutions with a crucial function and understanding of student centered education in modern education system as they make students active and offer the chance of out of school learning opportunity (Ayaydın, 2017). According to Piscitelli and Anderson (2000) successful museum education can only be possible when learners can enrich their experiences of museums, gain the awareness of museum education and raise their curiosity. In this regard, it can be stated that museum education would get its legitimate value not just through a sole instrument for education but through the understanding of all teachers' responsibility. Both officers' and, especially, teachers' main responsibility is to organize the content of effective museum education, plan as well as implement the set plan and content. (Aktın, 2017).

Given the literature in the field, there has been similar findings studies in other studies. Some confirmatory examples are Marcus (2008), Şahan (2005), Kaschak (2014), Yılmaz and Şeker (2014). Marcus (2008) found that the visit of museum would be helpful for learning on the part of learners and develop the sense of empathy for the learners through the gain of different point of view. Şahan (2005) found that a variety of skill that is not possible in a classroom setting could be enabled by the learners. Kaschak (2014) found that museums would ease the understanding of citizenship and historical events. On the other hand, Yılmaz and Şeker (2011) pointed out in their study that majority of the participants reported that the visit of museums was beneficial in regard to comprehension, visual presentation, and culture. They also stated that it contributed to learners in regard to the development of the skill of historical thinking. In a study conducted Çalışkan et al., (2016), they reported the reasons why the use of museums would be beneficial for the learners. The main reasons stated are to internalize the topic, to keep the information in long term memory, an active and enjoyable setting of education, to get the learners to appeal the historical topics.

When the results of this study are evaluated in general; the use of museum as a teaching medium can be useful for the learners in developing their competence in social studies courses in many ways. It can also enable learners to gain a variety of values in conceptual and competence level of the course (Solmaz, 2015; Aladağ et. al, 2014; Keskin & Kaplan, 2012; Ay & Fidan, 2014). In this study, in the social studies course, which plays a leading role in the socialization of children, their integration into the society in terms of spatial and environmental and acquisition sense of belonging; It is thought that education for museums and using of museum is also important in creating awareness for museums. By findings from the result of this study, especially, effective enough unused museums in Turkey in education can find the more functional area of use

and these findings can be a guide behalf to find the value it deserves to make museums transforming into teaching material.

Based on the findings of the study the following further studies can also be suggested:

- Experimental studies can be conducted to determine the effectiveness of the use of museums in social studies course.
- Studies regarding the effect of the use of museums on the development of learners' metacognitive skills can be observed
- In order to raise the awareness of museums, a variety of programs along with the contents of museums can be broadcasted through television or radios.
- Suggestions can be offered to the decision makers to incorporate museum education in all levels of education.

REFERENCES

- Akengin, Ç. (2014). İlköğretim 6. sınıf görsel sanatlar dersinde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci kazanımlarına etkisi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 178-188.
- Aktaş, V. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aktın, K. (2017). Okul öncesi dönemde müze eğitimi ile çocukların tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 465-486.
- Aladağ, E., Akkaya, D. & Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 199-217.
- Ambrose, T. & Paine, C. (2012). *Museum basics*. London: Routledge. Amerikan Müzeler Birliği, "Museum Facts" <http://www.aam-us.org/about-museums/museum-facts> retrieved on 27.12.2019.
- Arı, Ç. (2010). *Müze bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihî mekânlarla tarih öğretimi: tarih öğretmenlerinin müze eğitimine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ata, B. (2010). Sosyal bilgiler eğitiminde müzelerin önemi. R. Turan ve K. Ulusoy, (Ed.). *Sosyal bilgilerin temelleri içinde* (s.191-206). Ankara: Maya Akademi.
- Ata, B. (2015). Okul içinde sosyal bilgiler öğretiminde müzeler. A. Şimşek ve S. Kaymakçı (Ed.), *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s.171-186). Ankara: Pegem Akademi.
- Atagök, T. (1999). Yaşayan müze ve eğitim. *Sanat Dünyamız*, 71, 223-227.

- Ay, T. S. & Fidan, N. K. (2014). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 13(48), 69-89.
- Ayaydın, A. (2017). Çoklu zekâ tabanlı görsel sanatlar eğitiminde bir öğretim yöntemi olarak müze eğitimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 214, Bahar.
- Bobick, B. & Hornby, J. (2013). Practical Partnerships: Strengthening the Museum-School Relationship. *Journal of Museum Education*, 38(1), 81-89.
- Burnham, R. & Kai-Kee, E. (2015). *Müze dersleri: yorum ve deneyim*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Buyurgan, S., Mercin, L. & Özsoy, V. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*. Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö., Kahveci, Ö. & Demirel, F. (2004). The validity and reliability study of the Turkish version of the motivated strategies for learning questionnaire. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 4(2), 207-239.
- Clutterbuck, R. (2008). *Müzeleri anlamak, eğitim ve müze seminerleri*, (63-83) (Haz: İnci San), Ankara: Kök Yayıncılık.
- Crane, S. A. (2000). *Museums and memory*. Stanford University Press, Stanford.
- Coşkun, D. (2014). *Sosyal bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Amasya ve Diyarbakır illeri örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çalışkan, H. & Çerkez, S. (2012). Sosyal bilgiler derslerindeki müzeyle eğitim uygulamalarının öğrenci görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 41, 162-173.
- Çalışkan, E., Önal, N. & Yazıcı, K. (2016). Öğretim etkinliklerinde sanal müzelerin kullanımına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adayları ne düşünüyor? *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 689-706.
- Çengelci, T. (2013). "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sınıf Dışı Öğrenmeye İlişkin Görüşleri". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler*. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1823-1841.
- Çerkez, S. (2011). *Sosyal bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısına ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- Demir, A. (2015). *Sosyal bilgiler öğretim programında müze eğitimiyle ilişkilendirilen kazanımların gerçekleştirilmesine yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaklaşımları (Tokat ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Doğanay, A. (2002). Sosyal bilgiler ve sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk & D. Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 14-46). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Egüz, Ş. (2011). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: Samsun ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Egüz, Ş. & Kesten, A. (2012). Sosyal bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: Samsun ili örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 81-104.

- Ekelik, G. H. (2010). *Sosyal bilgiler derslerinde müze faaliyetlerinin programlanması (Konya müzeleri örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Erem, E. (2017). Okul öncesi öğretmenliği öğretim programında yer alan seçmeli müze eğitimi dersinin gerekliliğine ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 31-42.
- Filiz, N. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Greenhill, E. H. (1999). *Müze ve galeri eğitimi*, ed. Bekir Onur, (çev. Meltem Öрге Evren ve Emine Gül Kapçı). Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, no: 4.
- Güleç, S. & Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII(1).
- Güngör, E. B. (2016). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze alışkanlıkları (Erzurum ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Hein, G. E. (1998). *Learning in the museum*. London: Routledge.
- Hein, G. E. (2004). John Dewey and museum education. *The Museum Journal*. 47(4), 414-417.
- Işık, H. (2016). Sosyal bilgilerde müze ve tarihi mekanlar ile ilgili eğitim. D. Dilek (Ed.). *Sosyal bilgiler eğitimi içinde* (s. 602-634). Ankara: Pegem Akademi.
- İlhan, A. Ç. (2009). Educational studies in Turkish museums. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 342–346.
- Kaf, Ö. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama ve müze. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 137-146.
- Kamçı, S. (2015). *Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Karadeniz, C. & Okvuran, A. (2018). Cumhuriyetin ilanından günümüze Türkiye’de müze eğitimi: tarihsel gelişim ve gelecek tasarıları. *Millî Folklor*, 30, 117-118.
- Karadeniz, C., Okvuran, A., Artar, M. & İlhan, A. Ç. (2015). Yeni müzebilim bağlamında müze eğitimine çağdaş yaklaşımlar ve müze eğitimcisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 48(2), 203-226.
- Karakaya, İ. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde müze alışkanlıkları (Giresun ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Kaschak, J. C. (2014). Museum visits in social studies: The role of a methods course. *Social Studies Research and Practice*, 9(1), 107-118.
- Keskin, S. Ç. & Kaplan, E. (2012). Sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 11(41), 95-115.
- Kısa, Y. (2012). *Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Afyonkarahisar müzeleri)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Kissel, B., Miller, E., Byker, E., Good, A. & Fitchett, P. (2019). Museums as mentor texts: Preservice teachers analyze informational text structures and features present in a historical museum. *The Journal of Social Studies Research*, 43(4), 343-360

- Lacina, J. & Watson, P. (2003). Social studies wax museum: meeting famous Americans without leaving school, *Social Studies*, 94(6), 281-283.
- Mamur, N. (2015). Resim-iş (görsel sanatlar) öğretmen eğitimi "müze eğitimi ve uygulamaları" dersinde görsel kültür kuramının kullanımı. *NWSA-Education Sciences*, 10(1), 29-53.
- Marcus, A. S. (2007). Representing the past and reflecting the present: museums, memorials, and the secondary history classroom, *Social Studies*, 98(3), 105-110.
- Marcus, A. S. (2008). Rethinking museums' adult education for K-12 teachers. *Journal of Museum Education*, 33(1), 55-78.
- Marcus A. S., Levine T. & Grenier R. (2012). How Secondary History Teachers Use and Think About Museums: Current Practices and Untapped Promise for Promoting Historical Understanding, *Theory & Research in Social Education*, 40(1), 66-97.
- Mclean, F. (1996). *Marketing the museum*. London: Routledge.
- Mercin, L. (2003). Kültür ve sanat değerlerinin yaşatılmasında müzelerin rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(6), 106-114.
- Mercin, L. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde müze eğitimi. S. Şimşek, (Ed.), *Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri için sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s.273-306). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Meydan, A. & Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 402-422.
- Öztürk, C. (2015). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s.1-31). Ankara: Pegem Akademi.
- Peker, N. (2014). *Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımı ve sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının sanal müze kullanımına yönelik tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Piscitelli, B. & Anderson, D. (2000). Young children's learning in museum settings. *Visitor Studies Today*, 3(3), 3-10.
- Pitrinch, P. R., Smith, D. A. F., Garcia, T., & McKeachie, W. J. (1991). *A Manual for the Use of the Motivated Strategies for Learning Questionnaire (MSLQ)*. Ann Arbor, MI: University of Michigan. Technical Report No. 91-B-004.
- Rosenzweig, R. (2000). How Americans use and think about the past, in Stearns, P., Seixas, P. & Wineburg, S. eds., *knowing, teaching, and learning history*. New York University Press, New York.
- Sandell, R. & Nightingale, E. (2012). *Museums, Equality and Social Justice*. Routledge: London and New York.
- Sheppard, B. (2001). *Museums, libraries and the 21st century learner*, institute of libraries and museum services, Washington, DC.
- Solmaz, K. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze eğitimine yönelik görüşleri ve uygulamaları. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 40-54.
- Sönmez, E. (2011). *İlköğretim II. kademe 6. sınıf sosyal bilgiler dersi eskiçağ tarihi konularının işlenmesiyle müzelerin önemi, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri (Şanlıurfa il merkezi örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

- Şahan, M. (2005). Müze ve eğitim. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 487-501.
<http://www.tebd.gazi.edu.tr/index.php/tebd/article/view/335/317> retrieved on 24.12.2019.
- Şar, E. & Sağkol, T. (2013). Eğitim fakültelerinde müze eğitimi dersi gerekliliği üzerine. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 83-90.
- TDK Türkçe Sözlük (1998). *Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 549*. Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Yayınları, Türkçe Sözlükler Dizisi: 1.
- Tezcan Akmehmet, K. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde arkeoloji müzelerinin nesne merkezli eğitim etkinlikleriyle kullanılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Tezcan Akmehmet, K. & Ödekan, A. (2006). Müze eğitiminin tarihsel gelişimi. *İTÜ Dergisi/B*, 3(1), 47-58.
- Tuna, S. (2018). Öğretmen adaylarının müze eğitimi ve uygulamaları dersi kapsamında yaratıcı yazma etkinliğine yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 262-270.
- Turgut, G. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde bir eğitim aracı olarak sanal müzelerden yararlanma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Ustaoğlu, A. (2012). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi türk tarihinde yolculuk ünitesinde sanal müzelerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yeşilbursa, C. C. & Uslu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz-yeterlik inançları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 410-428.
- Yıldırım, T. & Tahiroğlu, M. (2012). Sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 104-114.
- Yılmaz, A. & Egüz, Ş. (2015). Tarih ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih öğretiminde müzenin önemi hakkındaki tecrübe ve düşünceleri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 1637-1650.
- Yılmaz, K. & Şeker, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1(3), 21-39.
- Yorulmaz, E. (2016). *Sosyal bilgiler dersi kapsamında okul dışı çevrelerin kullanımı: Çorum yatılı arkeoloji müzesinde bir gün*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

SOSYAL BİLGİLERDE MÜZE EĞİTİMİ UYGULAMALARININ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MÜZEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE VE GÜDÜLENMELERİNE ETKİSİ

ÖZ

Müzeler, toplumların yaşadığı mekana ilişkin tarihsel süreçte oluşan hafızanın korunduğu özel mekanlardır. Farklı türde ve nitelikteki müzelerin barındırdıkları koleksiyonlar toplumsal belleğin canlı tutulması ve toplumsal kimliğin oluşumunda büyük rol oynamaktadır. Bu itibarla müzelerin içerdiği çeşitlilik ile insanların görünümüne sunularak sağladığı etkileşim, eğitimsel anlamda bir öğrenme kaynağı olarak görülmesine imkan sağlamıştır. Özellikle son dönemde okul dışı bir öğrenme alanı olarak kabul gören müzelerin, farklı türde eğitim etkinliklerinin yapıldığı ve öğrenciler açısından da ilgi gören bir cazibe merkezi konumuna geldiği söylenebilir. Bu anlamda müzeler öğrenciler için hem bir öğrenme aracı hem de farklı beceri ve değerlerin kazanımına katkı sağlayan bir eğitim kurumu olarak tanımlanabilir. Sosyal bilimlere ilişkin disiplinlerin buluşma noktası olan sosyal bilgiler dersi müzelerin sıklıkla kullanıldığı bir yapıya sahiptir. Sosyal bilgiler dersinin içeriği ve hedeflediği kazanımlar noktasında müzeler bir eğitim aracı olarak önemli bir öğrenme kaynağıdır. Bu anlayış esas alınarak yapılan bu çalışmanın amacı, sosyal bilgilerde müze eğitimi uygulamalarının öğretmen adaylarının müzeye ilişkin görüşlerine ve güdülenmelerine etkisini incelemektir. Öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desene göre yürütülen bu araştırmanın katılımcılarını bir devlet üniversitesi eğitim fakültesi sosyal bilgiler eğitiminde 4. sınıfta öğrenim gören 49 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adayları rastgele olarak deney ve kontrol gruplarına atanmıştır. Gerçekleştirilen eğitim 1 dönem boyunca 14 hafta sürmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak müze eğitime ilişkin görüşler ölçeği, güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeği ve araştırmacılar tarafından geliştirilen ve yarı-yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre deney grubu öğrencilerinin müze eğitime ilişkin olumlu görüşe sahip olduğu ve ders motivasyonlarının yüksek olduğu söylenebilir. Görüşme formuna ilişkin ise sosyal bilgiler dersinde müze kullanımının öğrencilere birçok noktada büyük fayda sağlayacağı ifade edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda müzelerin eğitimde kullanımına ilişkin çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, müze, müze eğitimi, öğretmen adayı.

GİRİŞ

Toplumlar geçmişten günümüze kendilerine ait tarihi, kültürel, sanatsal, doğal vb. değerleri bünyelerinde barındırarak varlıklarını devam ettirme çabası içerisinde olmuşlardır. Toplumlar sahip oldukları bu değerleri yaşatmak ve gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarmak için özel mekânlara ihtiyaç duymuşlardır. Bu mekânlar, toplumların farklı alanlara ilişkin değerli eserlerinin sergilendiği ve insanların görünümüne sunulduğu müzelerdir. Sözcük anlamı itibarıyla müze; Yunanca “museion” ve Latince “museum” kelimelerine dayanmakta ve periler, bilimler mabedi anlamına gelmektedir (Ata, 2002). Ulusal anlamda TDK Türkçe Sözlük tanımında müze (1998), “sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelere saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapı” olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası anlamda International Council of Museum (ICOM) tarafından yapılan tanımda ise, “müze, insanlığın ve çevresinin kesin kanıtlarını, eğitim, çalışma ve insanlığın estetik hazzı için toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen, halka açık, toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur” şeklinde ifade edilmektedir (McLean, 1996). Müze kelimesine ilk olarak, ilk çağlarda Ege havzasında büyük bir medeniyet kurmuş olan Akalar’a ilişkin kaynaklarda rastlanmaktadır. Rivayete göre Akalar’ın en büyük tanrısı Zeus’un Muses-Müz denilen dokuz tane kızı vardı. Bu kızların her biri güzel sanatlardan birini temsil ederdi ve Pindus Dağı’nda otururlardı. Müzeler bu tepede onlara tahsis edilmiş binada (müze) barınırlardı (Buyurgan, Mercin ve Özsoy, 2005, 29; Akengin, 2014: 2).

Ambrose ve Paine (2012: 41)’e göre, müzeler toplumsal anlamda insanlar arasındaki bağı canlı tutan, onlara ilham kaynağı olan ve yaşam kalitesini artıran kurumlar olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda müzelerin doğası gereği farklı işlevleri olduğu ifade edilebilir (Buyurgan, Mercin ve Özsoy, 2005); a) toplama işlevi, b) belgeleme (arşivleme) işlevi, c) koruma işlevi, d) sergileme işlevi, e) eğitim işlevi. Müzelerin bu işlev ve amaçları yerine getirme noktasında büyük bir sorumluluk üstlendiği söylenebilir. Bu noktada cevaplanması gereken iki temel soru vardır. Bunlar, “müzenin var oluş nedenleri nelerdir?” ve “müzeler topluma nasıl katkı sağlar?”. Varlık nedenleri olarak ortaya koyulan hususlar, sergilenen koleksiyonlar, birikim ve deneyimler, ekonomik değer ve eğitim üzerinden açıklanabilir. Burada özellikle müzelerin bulunduğu bölgeyi ekonomik ve eğitimsel açıdan zenginleştirilmesi, insanları bir araya getirerek demokratikleşme olgusunu güçlendirmesi de unutulmaması gereken bir husustur. Müzelerin sahip olduğu işlevlerin yanı sıra, geniş kitlelere öğrenme ortamı oluşturan bir içeriği barındırması ve insanlar arasında fikir alışverişi sağlayan uzlaştırıcı bir iletişim platformu niteliği taşıması da, topluma sağladığı katkılara cevap oluşturmaktadır (Karadeniz ve Okvuran, 2018, 2). Müzeler aynı zamanda izleyicilerine sunduğu bilgi, kavram, içerik ve değer noktasında da yaşam boyu kültürlenme sürecini ifade etmektedir. Bu durum müzelerde sergilenen koleksiyonlarla, izleyiciler arasında kurulan etkin, katılımcı ve yenilikçi bir bağ kurma süreci olarak ta tanımlanabilir (Sandell ve Nightingale, 2012: 60).

Müzeler içerikleri, birikimleri, tarihsel nitelikleri ve arzettiği mekânsal konumlarıyla toplum hafızasının bir anlamda gösterim alanlarıdır. Tarihsel süreklilik içerisinde barındırdıkları koleksiyonlar vasıtasıyla tarih bilincinin oluşumuna katkıda bulunmakta ve toplumsal belleği her daim canlı tutmaktadırlar. Bu anlamda müzelerin

toplumların yapılanması, gelişimi ve toplumsal kimliğin oluşmasında önemli bir rol oynadığı aşikârdır (Mercin, 2003). Ayrıca müzelerin taşıdığı nesne çeşitliliği ve etkileşimi sağlayan öğrenme merkezleri olarak her düzeydeki yaygın eğitime kaynak oluşturması bakımından; aidiyet duygusunun gelişiminde, empati kurmada ve toplumsal bütünleşmede önemli bir rol üstlendiği de ifade edilebilir (Ambrose ve Paine, 2012: 41). Müzeler tarihi eserlerin ve kültürel varlıkların değerini anlama, kültürel mirasa sahip çıkarak bunları koruma ve farklı kültürlere hoşgörülü yaklaşarak çok kültürlülüğü özümsemeleri açısından bireylerde bir farkındalık oluşturur (Sheppard, 2001). Bu noktada özellikle ortak mirasın oluşumunda müzelerde sergilenen eser, nesne ve objelerin tüm insanlığa ait olduğu bilincinin gelişmesi büyük önem arz etmektedir. Bu durum Crane (2000)' nin de ifade ettiği gibi "müzeler, ortak mirasın gelecek nesillere aktarılmasına yardım eder, kimlik oluşumu, kültürel ve tarihsel belleğin korunmasına da katkı sağlar".

Müzelerin bireysel ve toplumsal anlamda sağladığı katkılar planlı bir şekilde eğitim sistemi içerisinde kullanımını da beraberinde getirmiştir. Bu alanda yapılan araştırmalara baktığımızda ortaya çıkan temel sonuç, müzelerin sistematik bir şekilde etkili bir eğitim aracı olarak kullanılabilmesi gerçektir (Rosenzweig, 2000). Müzeler günümüzde sadece farklı alanlara ilişkin obje ve koleksiyonların sergilendiği mekanlar olmanın yanında aynı zamanda kişilerin bu obje ve koleksiyonlarla etkileşime geçerek farklı yansımaların oluştuğu önemli birer eğitim kurumu haline geldiği söylenebilir (Tuna, 2018). Clutterbuck'in (2008: 73), belirttiği "müzeler kişisel anlam yüklü mekânlardır ve müzelerde kendi bilgi birikimize ve deneyimlerimize göre anlamlarımızı oluştururuz" görüşünden hareketle müzeler, yeni düşünme yollarına kapı aralama, başkalarının görüşlerinden ziyade kendini keşfetmeye odaklanma ve bilgi kazanmaktan öte düşünme sürecini harekete geçirmede önemli bir araç konumundadır. Bu anlamda günümüzde müze eğitimi bireylerin ilgi, yetenek ve becerilerine göre müze koleksiyonlarından deneyim kazanmaları noktasında ve kendi anlamlarını çıkarmalarını sağlamada ve yaşam boyu eğitim sürecine katkıda bulunmada büyük bir önem ifade etmektedir (Tezcan Akmehmet ve Ödekan, 2006; Mamur, 2015). Günümüz eğitiminde öğrenmenin artık okul ve öğretmenle sınırlı olmadığı gerçeği kabul görmekle birlikte, müzelerin de okul dışı bir öğrenme ortamı olarak eğitimin bir parçası haline dönüştüğü söylenebilir. Bu anlamda farklı alanlara yönelik öğrenmelerin buluşma noktası haline gelen müzelerin işlevsel ve alternatif bir eğitim kurumu niteliğine büründüğü ifade edilebilir (Bobick & Hornby, 2013; İlhan, 2009; Kissel et al., 2019).

Müzelerin eğitim amacını gerçekleştirebilmeleri noktasında ziyaretçilerini iyi tanıyarak, koleksiyon ile ziyaretçi arasında doğrudan sağlıklı bir ilişki kurmaları gerekmektedir. Bu aşamada her bireyin ve ziyaretçi grubunun ilgi ve gereksinimleri farklılık gösterebilmektedir (Greenhill, 1999). Bu süreçte müze, ziyaretçilerinin değer yargılarını ve davranışlarını etkiler, ilgi ve merak uyandırır ve özgüvenini artırarak yaşamını daha anlamlı kılar. Müze, ziyaretçilerinin düşünme noktasında "nasıl" sorusuna cevap aramalarını ister ve onlarla interaktif bir iletişim kurarak bir anlamda sosyal alışverişi başlatır (Hein, 1998: 51). Müze eğitimi ile bireylere kazandırılmak istenen temel amaç; "koleksiyonlar yoluyla bireylerin kendi yaşamlarıyla ilişki kurmasını sağlayarak sunulan eserlerden kazanım elde etme süreci" şeklinde ifade edilebilir (Tezcan Akmehmet ve Ödekan, 2006). Bu

anlamda müzelerde ders veren eğitimciler, uzmanlar ve gönüllülerin, müzede eğitim için gerekli ön hazırlık, bilgi ve planlama aşamasında belli bir yeterliliğe ve donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Bu durum ifade edildiği şekliyle müzeler yoluyla verilmek istenen eğitimsel amaçlara ulaşmada çok önemli bir noktayı teşkil etmektedir (Burnham ve Kai-Kee, 2015: 37). Burada diğer önemli bir husus, müze eğitimcilerinin müzeye gelen ziyaretçilerin profilini bilmesi ve hazırbulunuşluk düzeyleri hakkında ön bilgiye sahibi olmasıdır. Bu şekilde eğitimciler, hedef kitleye uygun ve onlara ulaşacak çağdaş yöntem ve teknikleri kullanacaklar ve aldıkları dönütlerle de diğer uygulamalar için gerekli önlemleri almış olacaklardır (Karadeniz vd. 2015: 4).

Günümüzde müzelerin eğitimsel boyutunun ön plana çıkması, büyük bir işlev sağlaması ve okul dışı bir öğrenme ortamı olarak kabul görmesi farklı ülkelerin eğitim sistemleri içerisinde kullanımını da beraberinde getirmiştir. Türkiye’de eğitim sisteminde farklı sosyal bilim dallarına ilişkin bilgi ve becerileri tek bir çatı altında toplayarak, disiplinler arası bir yaklaşımla etkin, üretken ve farkındalığı yüksek iyi vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersi ortaya koyduğu içerik açısından büyük bir önem ifade etmektedir (Öztürk, 2015). İnsanları ve yaşamlarını konu alan, bireylerin kendilerini ve diğerlerini anlamasına yardımcı olan çok disiplinli bir alan olan (Doğanay, 2002) sosyal bilgiler dersinde farklı sosyal bilim dallarına ilişkin birinci elden kaynakları kullanarak bilgiye ulaşma ve görsel materyal kullanımı ile kalıcılığı sağlama açısından müzeler çok önemli bir rol teşkil etmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan sosyal katılım, gözlem, mekân algılama, zamanı ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama ile empati gibi becerilerin bireylere kazandırılması bir anlamda okul dışı öğrenmeyi gerekli kılmaktadır (Çengelci, 2013). Bu amaçların gerçekleşmesinde eğitimin sınıf dışına taşınarak farklı öğrenme fırsatları sunması açısından müzeler önemli bir işlev sağlamaktadır. Bu itibarla konu alanı içeriğine bağlı olarak müzelerden en fazla yararlanan derslerden birisi de sosyal bilgiler olarak ifade edilebilir (Aladağ vd., 2014). Sosyal bilgiler eğitiminde müzelerin kullanımı ile bireyler birçok kazanım elde etmekte ve bu durum farklı becerilerin gelişimine de büyük katkı sağlamaktadır (Marcus, 2007). Müzeler bireylerin tarihi eser ve kültürel varlıkların değerini anlamalarını ve kültürel mirasa sahip çıkarak farklı kültürlerle karşı hoşgörülü yaklaşmalarını sağlar (Sheppard, 2001). Sergilenen eser ve objeler, ulusal kimliğin oluşumu, tarihsel ve kültürel hafızanın korunması ve ortak mirasın gelecek nesillere aktarılmasına bir anlamda aracılık eder. Aynı zamanda bireylerin hayal gücünü kullanma, gözlem yapma, eleştirel düşünme ve yaratıcılık gibi üst bilişsel becerilerinin gelişimine de katkı sağlar. Diğer önemli bir husus, bir üst değer olarak bireylerde beğeni duygusunun oluşumuna ve estetik anlayışının gelişimine beşiklik eder (Atagök, 1999; Yılmaz ve Şeker, 2011).

Müzeler, sosyal bilgiler dersinin amaçlarına ulaşmasında ve bireylere kazandırılması gereken temel becerilerin sağlanması noktasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Aynı zamanda müzeler, sosyal bilgilerin ruhuna uygun bir anlayışı temsil eden ve ilkokuldan yükseköğretime kadar eğitimin her kademesinde hedef kitleye uygun bir tarzda bireylerin eğitiminde yer edinmesi gereken çok özel mekânlardır. Sosyal bilgiler dersinde bu denli önemli bir öğrenme kaynağı olarak kabul gören ve okul dışı bir öğrenme ortamı olarak kabul edilen müzelerin sosyal bilgilerde kullanımına yönelik birtakım araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar; müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde farklı açılardan kullanımına yönelik (Lacina ve Watson, 2003; Kaschak, 2014; Kaf, 2017; Keskin ve

Kaplan, 2012; Filiz, 2010; Yıldırım ve Tahiroğlu, 2012; Ata, 2015; Çerkez, 2011; Ata, 2010; Işık, 2016; Mercin, 2016; Ekelik, 2010; Tezcan Akmehmet, 2005; Peker, 2014; Meydan ve Akkuş, 2014; Sönmez, 2011; Ustaoğlu, 2012; Demir, 2015; Yorulmaz, 2016; Turgut, 2015), öğrenci görüşlerini içeren (Yılmaz ve Şeker, 2011; Coşkun, 2014; Çalışkan ve Çerkez, 2012; Karakaya, 2015), öğretmen adaylarının görüşlerini içeren (Çalışkan vd., 2016; Solmaz, 2015; Aladağ vd., 2014; Ay ve Fidan, 2014; Yeşilbursa ve Uslu, 2014; Yılmaz ve Egüz, 2015; Kamçı, 2015), öğretmen görüşlerini içeren (Ata, 2002; Arı, 2010; Aktaş, 2017; Güngör, 2016), öğretmen ve öğrenci görüşlerini içeren (Kısa, 2012; Egüz, 2011; Egüz ve Kesten, 2012), iletişimsel boyutu içeren (Güleç ve Alkış, 2003) şeklinde sıralanabilir.

Yukarıda ifade edilen çalışmalar çerçevesinde yurt içi ve yurt dışı alan yazında sosyal bilgiler öğretiminde müze eğitime yönelik az sayıda deneysel çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Bu anlamda geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinde müze eğitime yönelik bir farkındalık oluşturma noktasında uygulamalı çalışmalar yapılmasının da önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmada, sosyal bilgilerde müze eğitimi uygulamalarının öğretmen adaylarının müzeye ilişkin görüşlerine ve güdülenmelerine etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Deneysel ve kontrol grubu öğrencilerinin müze eğitime ilişkin görüşler ölçeğinden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Deneysel ve kontrol grubu öğrencilerinin güdülenme ölçeğinden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Deneysel grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler öğretiminde müzelerin kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma sosyal bilgilerde müze eğitimi uygulamalarının öğretmen adaylarının müzeye ilişkin görüşlerine ve güdülenmelerine etkisini incelemek amacıyla öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desene göre yürütülmüştür. Araştırma verilerinin elde edilmesinde karma yöntem kullanılmıştır. Buna göre araştırmanın nicel kısmında deney öncesi ve sonrası kullanılan müze eğitime ilişkin görüşler ölçeği ve güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeği kullanılmıştır. Deneysel işlem süreci sonunda ise deney grubu öğrencileri ile yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla öğrenci görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda da araştırmanın nitel verileri elde edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinin sosyal bilgiler eğitiminde 4. sınıfta öğrenim gören 49 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet durumları ve çalışma grubuna ilişkin bilgiler aşağıda açıklanmıştır:

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Durumlarına İlişkin Bilgiler

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	30	61
	Erkek	19	39
Toplam		49	100

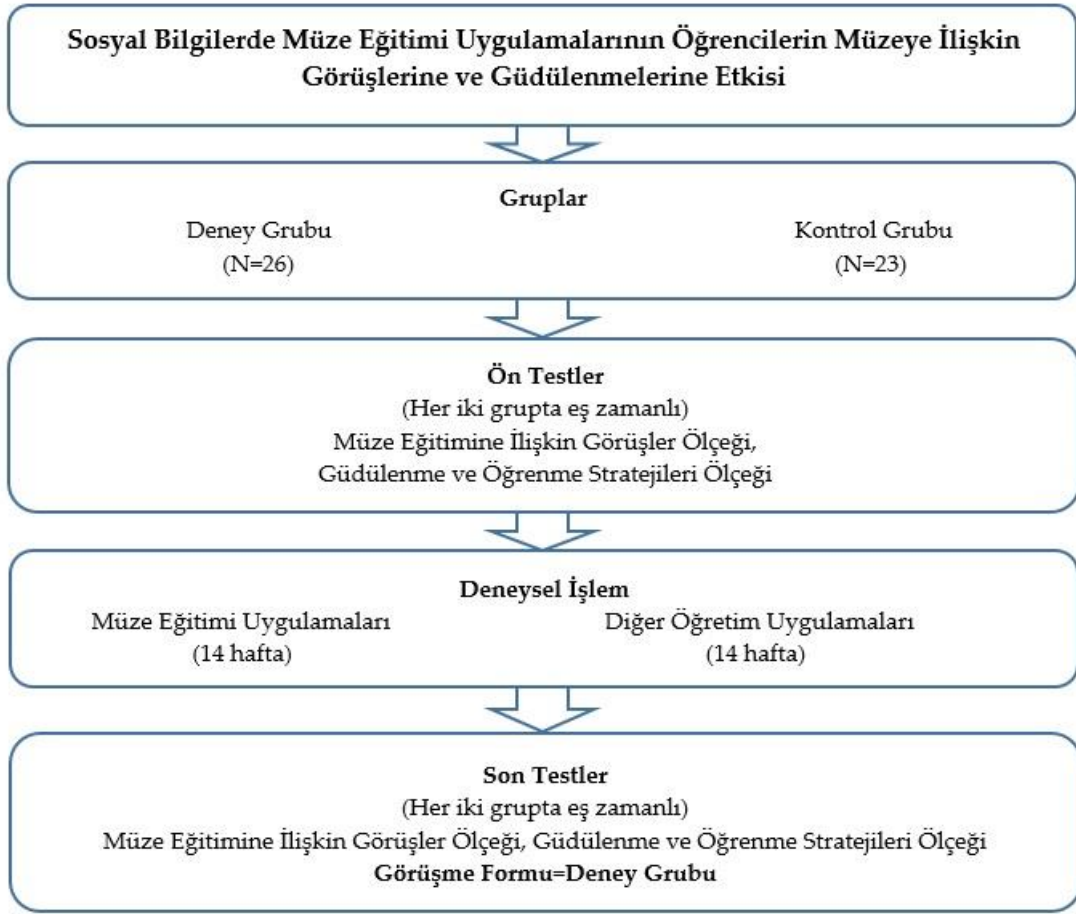
Tablo 1’de öğretmen adaylarının cinsiyetlerine ilişkin bilgiler verilmiştir. Tablodan öğretmen adaylarının %61’inin kadın, %39’unun erkek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Çalışma Grubuna İlişkin Bilgiler

Değişken	Şube	Çalışma Grubu	N	%
Sınıf	A	Deney	26	53
	B	Kontrol	23	47
Toplam			49	100

Tablo 2’de araştırmaya katılan çalışma grubuna ilişkin bilgiler verilmiştir. Tabloda A şubesinde deney grubunu öğretmen adaylarının %53’ü, B şubesinde kontrol grubunu ise öğretmen adaylarının %47’si oluşturmaktadır.

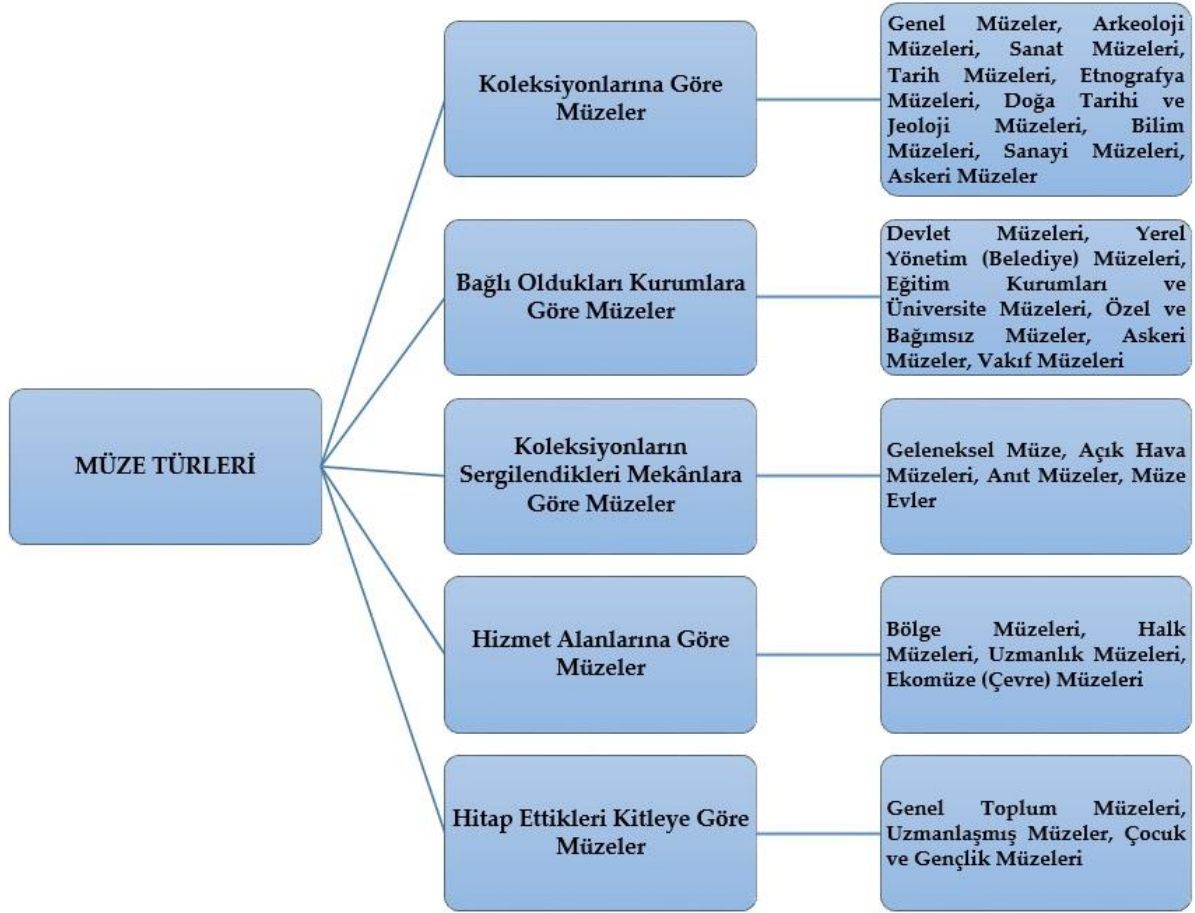
Araştırma sürecinin başında öğretmen adayları rastgele olarak iki şubeye ayrılmışlardır. Yapılan rastgele atama sonrası A şubesinde 26 öğrenci, B şubesinde 23 öğrenci yer almıştır. Ardından yapılan rastgele seçim sonucunda araştırmanın deney grubunu A şubesindeki öğrenciler oluştururken, araştırmanın kontrol grubunu ise B şubesindeki öğrenciler oluşturmuştur. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere verilen eğitim araştırmacılar tarafından bizzat gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulama sürecine ilişkin şema şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Uygulama Süreci Şeması

Uygulama Süreci

Bu noktada müze eğitimi dersi kapsamında deney grubu öğrencilerine; Türkiye’de bulunan 81 il çerçevesinde her il’de bulunan müzelerin tespiti yapılarak bu müzelere yönelik künye bilgilerini içeren kısa, bilgilendirici ve görsel ağırlıklı sunumlar hazırlanmıştır. İl bazlı bu sunumlarda; a) il adı, b) müze sayısı ve c) müze adı ve kuruluş yılı, sunum öncesi ön bilgi olarak öğrencilere verilmiştir. Ardından her hafta periyodik olarak müzelere yönelik hazırlanan görsel ağırlıklı sunumların gösterimi gerçekleştirilmiştir. Bu şekilde Türkiye’de bulunan 81 il ve bu illerde bulunan müzelere ilişkin öğretmen adayları ayrıntılı bir şekilde bilgi edinmişlerdir. Ardından diğer bir aşama olan “müze türlerini belirleme” uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada ise literatür ayrıntılı bir şekilde incelenerek müzeler kategorik olarak; a) koleksiyonlarına göre, b) bağlı oldukları kurumlara göre, c) koleksiyonların sergilendikleri mekânlara göre, d) hizmet alanlarına göre, e) hitap ettikleri kitleye göre, şeklinde türlere ayrılmıştır. Bu türlerde kendi içinde alt kategorilere ayrılmaktadır. Bu bağlamda sunum sonrası her bir müzenin hangi türde hangi kategoriye girdiğinin tespiti yapılmıştır. Bu şekilde Türkiye’nin müze türleri açısından bir müze haritası çıkarılmıştır. Müze türleri ayrıntılı olarak şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Müze Türleri

Ayrıca Türkiye'nin X ilinde bulunan 3 farklı müzeye her hafta 1 müze olacak şekilde gezi düzenlenmiştir. Gezilerden önce öğrencilere; müze gezisi planlama, uygulama ve değerlendirme aşamasında neler yapmaları gerektiğine dair bilgilendirmeler yapılmıştır. Bu gezilerde müze yetkilileri öğrencilere rehberlik ederek müzeye ilişkin çeşitli bilgilendirmelerde bulunmuşlardır. Gezi sonrası her öğrenciden bu gezileri özetleyen tanıtıcı bir afiş hazırlamaları istenmiş ve bu afişlerin ders ortamında her bir öğrenci tarafından sunusu gerçekleştirilmiştir.

Kontrol grubundaki öğrencilere ise müze eğitimi dersi kapsamında kullanılan kitaplar, basılı materyaller ve sunumlar aracılığıyla geleneksel bir eğitim gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2018-2019 öğretim yılı güz dönemi sosyal bilgiler eğitimi 2. sınıf seçmeli müze eğitimi dersi kapsamında yaklaşık olarak 14 hafta sürmüştür. Araştırma sürecinin sonunda öğretmen adaylarına veri toplamak amacıyla veri toplama araçları uygulanmıştır. Bu kapsamda araştırma verileri; kişisel bilgiler formu, müze eğitimine ilişkin görüşler ölçeği, güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeği ve yarı-yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Müze eğitime ilişkin görüşler ölçeği, Ata (2002) tarafından geliştirilmiş olup Çetin (2014) tarafından sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre yeniden uyarlanmıştır. Ölçeğin faktöriyel yapısını sosyal bilgiler öğretmen adayları örnekleme bağlamında belirlemek ve geçerliliğini incelemek amacıyla yapılan çalışmada ölçeğin 39 madde ve üç alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir (Çetin, 2014). Bu araştırma için ölçeğin güvenilirliği yeniden hesaplanmış ve .84 olarak bulunmuştur.

Güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeği, Pitrinch, Smith, Garcia ve McKeachie (1991) tarafından geliştirilmiş olup Büyüköztürk, Akgün, Özkahveci ve Demirel (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek öğrenme stratejileri ve güdülenme olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. Bu çalışma kapsamında güdülenme alt ölçeği kullanılmıştır. Güdülenme alt ölçeği; içsel hedef düzenleme, dışsal hedef düzenleme, görev değeri, öğrenme kontrolü inancı, öz yeterlik algısı ve sınav kaygısı faktörlerinden oluşmaktadır. Bu araştırma için güdülenme alt ölçeğinin güvenilirliği yeniden hesaplanmış ve .88 olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin müze eğitime ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ve yarı-yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular, sosyal bilgiler eğitimi alanında 3 farklı uzmanın değerlendirmesine sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda sorular üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir.

Verilerin Analizi

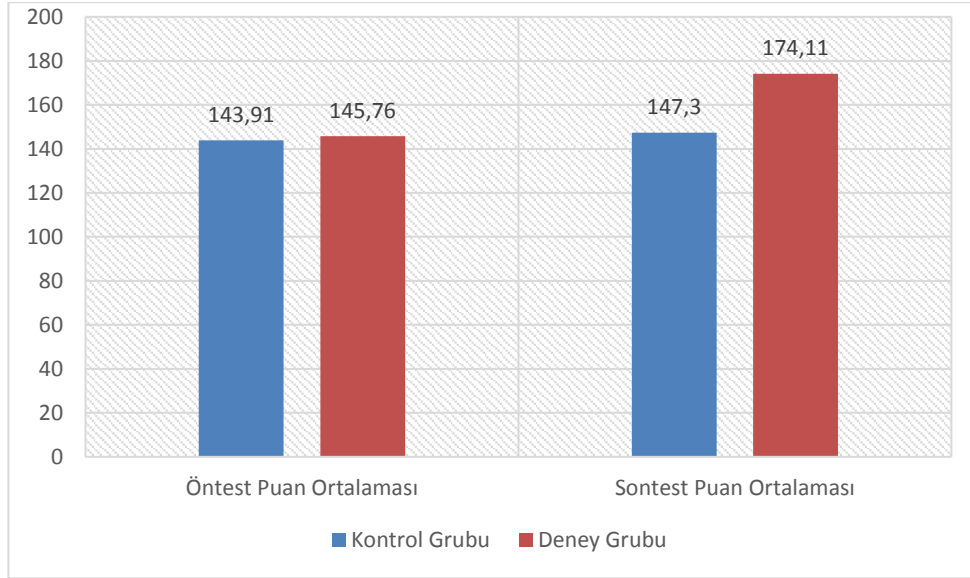
Müze eğitime ilişkin görüşler ölçeği ile güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeğinden elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile test edilmiştir. Test sonucunda ölçeklerden elde edilen verilerin normal dağılım ($p>0.05$) gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılmasında ANCOVA yapılmıştır. Öğrencilerin görüşme formuna vermiş oldukları yanıtlar ise içerik analizi yapılarak analiz edilmiş, öğrenci görüşleri alt temalar şeklinde gruplandırılarak frekans ve yüzde olarak gösterilmiştir.

İçerik analizi sürecinde iki araştırmacı tarafından öğrenci görüşleri analiz edilmiş ve cevaplarla ilgili temalar ortaya çıkarılmıştır. Ardından her bir tema doğrultusunda öğrenci görüşleri analiz edilerek kodlamalar yapılmıştır. Araştırmacıların kodlamaları arasındaki tutarlılığı belirlemek için yapılan analiz sonucunda kodlama güvenilirliği %76 olarak bulunmuştur. Aradaki farklılık için araştırmacılar bir araya gelerek uzlaşıya varmışlardır. Son olarak iç güvenilirliği artırmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Müze Eğitimine İlişkin Görüşler Ölçeğine Yönelik Bulgular

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin müze eğitimine ilişkin görüşler ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin veriler şekil 3'de gösterilmektedir.

Şekil 3. Müze Eğitimine İlişkin Görüşler Ölçeği Öntest ve Sontest Puan Ortalamaları

Şekil 3 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntest puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak grupların sontest puan ortalamaları arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anlamlı olup olmadığı ANCOVA analizi ile test edilmiştir. Tablo 3'de analiz sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 3. Kovaryans Analizi Sonuçları

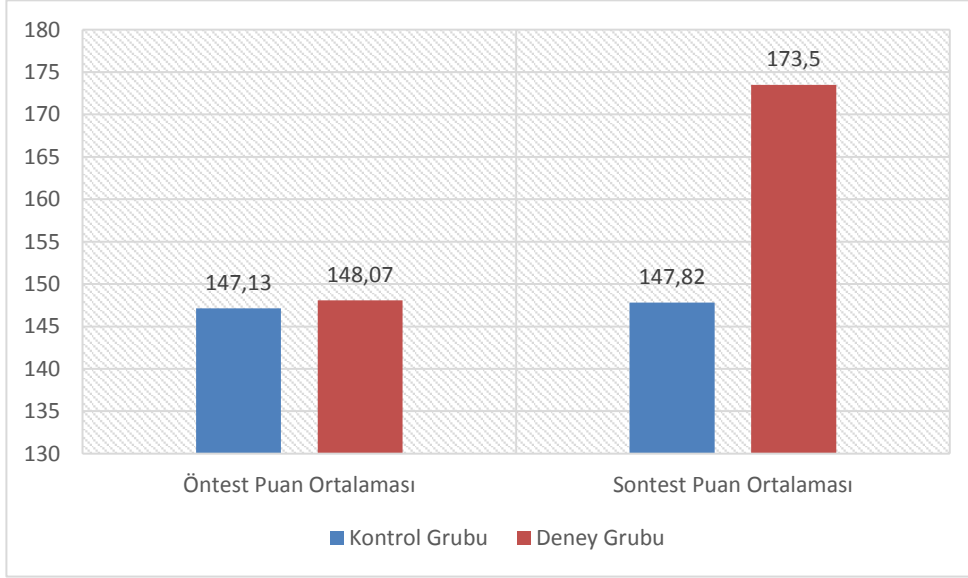
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Öntest	2998.625	1	2998.625	92.260	.000
Grup	736.072	1	736.072	22.647	.000
Hata	1462.581	45	32.502		
Toplam	1295623.000	49			

$p=.000<.05$

Tablo 3 incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntest puanları kontrol altına alınıp sontest puanları karşılaştırıldığında, deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [$F(1-45)=22.647, p<.05$]. Bir diğer ifade ile müze eğitimine yönelik olarak öğrencilere verilen eğitimin öğrencilerin müze eğitimine yönelik görüşleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Güdülenme Ölçeğine Yönelik Bulgular

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin güdülenme ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin veriler şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4. Güdülenme Ölçeği Öntest ve Sontest Puan Ortalamaları

Şekil 4 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntest puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak grupların sontest puan ortalamaları arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anlamlı olup olmadığı ANCOVA analizi ile test edilmiştir. Tablo 4'te analiz sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 4. Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Öntest	937.121	1	937.121	7.026	.000
Grup	1217.778	1	1217.778	9.131	.004
Hata	6001.811	45	133.373		
Toplam	1293611.000	49			

p=.004<.05

Tablo 4 incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntest puanları kontrol altına alınıp sontest puanları karşılaştırıldığında, deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [F(1-45)=9.131, p<.05]. Bir diğer ifade ile müze eğitimine yönelik olarak öğrencilere verilen eğitimin öğrencilerin güdülenmeleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Müze Eğitimine Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi

Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerin kullanımı ile ilgili görüşlerine yönelik yapılan içerik analizi sonucu çıkarılan temalar tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerin Kullanımı İle İlgili Görüşleri

Alt-Temalar	f	%
Bilgilerin kalıcı olarak öğrenilmesine katkı sağlar	18	20.45
Derse yönelik merak ve motivasyonu artırır	15	17.04
Dersin birinci elden kaynaklarla öğrenilmesine imkan sağlar	14	15.90
Ders konuları ile ilgili somut materyaller sunduğu için öğrenmeyi kolaylaştırır	12	13.63
Tarih ve kültürel miras bilinci kazanımına katkı sağlar	12	13.63
Konuların neden-sonuç ilişkisi içerisinde öğrenilmesini sağlar	10	11.36
Geçmişle günümüz arasında bağlantı kurulmasını kolaylaştırır	7	7.95
Toplam	88	100

Tablo 5’teki görüşler incelendiğinde; müzelerin sosyal bilgiler dersinde kullanımının; bilgilerin kalıcı olarak öğrenilmesine katkıda bulunduğu (18), derse yönelik merakı ve motivasyonu artırdığı (15) ve dersin birinci elden kaynaklarla öğrenilmesine imkan sağladığı (14) görülmektedir. Öğretmen adayları bunların derslerde somut birer materyal olarak öğrenmeyi kolaylaştıracağını (12) ve tarih ve kültürel miras bilinci kazanımına katkı sağlayacağını (12) belirtmektedirler. Ayrıca müzelerin derslerde kullanımı ile ders konularının neden sonuç ilişkisi içerisinde öğrenilebileceği (10) ve geçmişle günümüz arasında bağ kurmayı kolaylaştıracağı da (7) ifade edilmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müze kullanımının konuların öğretiminde öğrencilere birçok açıdan büyük fayda sağlayacağı düşüncesine sahip oldukları görülmektedir.

Öğretmen adaylarından bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

ÖA8: “Müzeler sundukları eserler ile sosyal bilgiler dersindeki birçok konu ve kavramın öğretilmesine yardımcı olur ve bir şekilde öğrencilerin dersi kalıcı olarak öğrenmesine imkân sağlar.”

ÖA3: “Sosyal bilgiler dersine karşı ilgi ve merakın artması konusunda sergilenen yapıtların önemi büyüktür. Özellikle farklı türdeki müze ziyaretleri öğrencilerin ders ile daha da yaklaşmasını sağlayacaktır.”

ÖA10: “Müzelerde sergilenen farklı medeniyetlere ait tarihi unsurlar öğrenciler için bir farklılık oluşturabilir. Bu yönüyle müzeler dersin anlatılmasında güçlü bir materyal olarak kullanılabilirler.”

ÖA5: “Öğrencilerin tarihe yönelmesi, ilgi duyması ve kültürel miras bilinci kazanmasında müzeler çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Burada ki her türlü eser öğrenciler için bir gerçeklik ve örnek bir model oluşturmaktadır.”

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırma sosyal bilgilerde müze eğitimi uygulamalarının öğretmen adaylarının müzeye ilişkin görüşlerine ve güdülenmelerine etkisini incelemek amacıyla öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desene göre yürütülmüştür. Bu kapsamda birinci aşamada müze eğitimine ilişkin görüşler ölçeğine yönelik bulgulara bakıldığında; deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntest puanları kontrol altına alınıp sontest puanları karşılaştırıldığında, deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Başka bir ifade ile sosyal bilgilerde müze eğitimi uygulamalarının öğretmen adaylarının müzeye ilişkin görüşleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Ortaya çıkan bu bulgunun Akengin (2014) tarafından yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bu çalışmada müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin, öğrencilerin başarısını arttırdığı ve öğrenci kazanımlarına katkıda bulunduğu ifade edilmektedir. Çerkez (2011)'in çalışmasında da müze eğitimi uygulamalarının, deney grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını kontrol grubundaki öğrencilere göre daha olumlu şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Filiz (2010)'in çalışmasında da, müze eğitimi ile yapılan sosyal bilgiler öğretimi uygulaması sonucunda öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirdiği ortaya koyulmaktadır. Dewey'in de (Hein, 2004: 423) ifade ettiği gibi "müzeler bireylere zengin yaşam deneyimleri, olumlu tutum katan, kişisel zevk ve ayrılmaz bir bağlantı noktası olarak eğitime katkıda bulunan, sık sık ziyaret edilmesi gereken kurumlardır." Bu bağlamda müze eğitiminin öğrenmeyi daha verimli hale getirdiği, akademik başarıya katkıda bulunduğu ve öğrencinin derse karşı tutumunu olumlu yönde etkilediği ifade edilebilir. Ayrıca Karadeniz vd. (2017) müze eğitiminin en az Türkçe, hayat bilgisi ve matematik gibi temel dersler kadar önemli olduğunu ve eğitimin her kademesinde müze eğitime yer verilmesi ve öğretim programlarının buna uygun olarak hazırlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu hususta özellikle öğrencilerin tarihe ve kültürel mirasa ilişkin bir bilinç kazanmaları ve bu konulara yönelik merak geliştirmeleri açısından da müze eğitiminin ne kadar önemli olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir.

İkinci aşamada güdülenme ölçeğine yönelik bulgulara bakıldığında; deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntest puanları kontrol altına alınıp sontest puanları karşılaştırıldığında, deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Diğer bir ifade ile sosyal bilgilerde müze eğitimi uygulamalarının öğretmen adaylarının güdülenmeleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Bu sonuç ile benzerlik gösteren güdülenmenin alt bir faktörü olan öz yeterlik algısına ilişkin Yeşilbursa ve Uslu (2014)'nin çalışmasında, müze eğitimi dersi alan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının almayan adaylara göre müze eğitime yönelik öz yeterlik inançlarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara ilişkin durum müze eğitimi alan öğretmen adaylarının müze eğitimi konusunda daha fazla bilgi sahibi olması ve bu konuda kendilerini daha yeterli hissetmeleri şeklinde açıklanabilir. Bu hususta özellikle müze eğitiminin öğretmenlik lisans programlarında zorunluluk arzeden bir ders olması gerektiği yapılan birçok çalışmada ortak bir görüş olarak ortaya çıkmaktadır. Şar ve Sağkol (2013) ise müzelerin derslerin somutlaştırılmasında etkin olarak kullanılması, aktif öğrenmeyi gerçekleştirmeye katkı sunması, okul dışı etkinlik ve aktivitelerin yapılmasına imkan sağlaması ve öğrenci motivasyonunu üst seviyede tutması noktasında müze eğitiminin gerekliliğini önemli görmekte dirler. Erem

(2017)'in çalışmasında da okul öncesi öğretmenliği öğretim programında yer alan seçmeli müze eğitimi dersine yönelik öğretmen adaylarının toplam %92'si müze eğitimi dersinin zorunlu olması yönünde fikir beyan etmişlerdir. Bu durumu bu dersi almış olmanın kendileriyle diğer arkadaşları arasında mesleki anlamda fark yaratacağı ve motivasyonlarını ve öğrenme güdülerini artıracacağı şeklinde açıklamışlardır. Bu itibarla öğrencilerde motivasyonun artırılması ve öğrenme merakının uyandırılması noktasında müze eğitiminin önemli bir rol oynadığı ve bu anlamda katkı sağladığı bir gerçeklik olarak kabul edilebilir.

Son aşamada öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerin kullanımı ile ilgili görüşlerine bakıldığında ise; bilgilerin kalıcılığına katkıda bulunduğu, merak ve motivasyonu artırdığı, dersin birinci elden kaynaklarla öğrenilmesine imkan sağladığı, somut bir materyal olarak öğrenmeyi kolaylaştırdığı, tarih ve kültürel miras bilinci kazanımına katkı sağladığı, ders konularının neden sonuç ilişkisi içerisinde öğrenilmesini sağladığı ve geçmişle günümüz arasında bağlantı kurulmasını kolaylaştırdığı düşüncelerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Müzeler çağdaş eğitim sistemi içerisinde öğrenciyi merkeze alan anlayışın uygulandığı modelde çok önemli işleve sahip kurumlardan biridir. Çünkü müzeler öğrenciyi aktif kılan ve okul dışı öğrenme imkanı sunan özel mekanlardır (Ayaydın, 2017). Piscitelli ve Anderson'a (2000) göre başarılı bir müze eğitimi, müzelerin ve müze eğitimcilerinin, çocukların müze deneyimlerini zenginleştirecek, onların ilgilerini uyandıracak, gerekli bağlantıları kuracak ve anlamalarını sağlayacak bir bağlam oluşturmalarıyla sağlanır. Bu anlamda müzelerin salt bir eğitim aracı olarak kullanımının yeterli olmadığı, müze ekseninde eğitim sistemindeki her paydaşın sorumluluklarını yerine getirmesi ile müze eğitiminin gerçek manada değer bulacağı ifade edilebilir. Bu noktada özellikle öğretmenlere ve yetkililere düşen en önemli görev etkili bir müze eğitiminin kapsamı, planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi konusunda azami ölçüde dikkat göstermeleri ve hazırlık yapmalarıdır (Aktın, 2017).

İlgili alanyazına bakıldığında çalışmanın bu aşamasındaki sonuçları destekler nitelikte birçok araştırmanın olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda Marcus (2008) müze ziyaretlerinin öğrenenlerin öğrenmelerine yardımcı olacağını ve farklı bakış açıları kazandırarak empati kurmayı geliştireceğini, Şahan (2005) sınıf ortamında ortaya çıkarılmayan bir çok yetenek ve becerinin müzelerle kazandırılabilceğini, Kaschak (2014) müzelerin öğrencilerin tarihsel olayları ve vatandaşlık konularını anlamalarını kolaylaştıracağını ifade etmişlerdir. Yılmaz ve Şeker (2011)'in çalışmasında da katılımcıların büyük bir çoğunluğunun müze gezilerinin bilgi, görsel sunum ve genel kültür açısından kendilerine çok fayda sağladığı ve tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine yardım ettiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışkan vd. (2016) çalışmalarında katılımcı öğretmen adaylarının çoğunluğu, müzelerin sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilerde kalıcı öğrenme gerçekleşmesine yardımcı olacağını ve aktif ve eğlenceli bir öğretim sağlaması ve tarihi konuların sevdirmesi gibi nedenlerden ötürü müze eğitimine olumlu baktıklarını belirtmişlerdir.

Bu çalışmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; müzelerin sosyal bilgiler dersinde bir öğretim ortamı olarak kullanılmasının öğrencilere birçok açıdan büyük fayda sağlayacağı ve dersin kazanımlarına ilişkin temel becerilerin gelişimine de katkı sunacağı söylenebilir. Ayrıca değer aktarımı noktasında birçok değer

kazandırılmasına da imkan sağlayacağı ifade edilebilir (Solmaz, 2015; Aladağ vd., 2014; Keskin ve Kaplan, 2012; Ay ve Fidan, 2014). Bu çalışma çocukların sosyalleşmesi, mekansal ve çevresel anlamda topluma entegre olmaları ve aidiyet duygusu kazanmalarında başrol oynayan sosyal bilgiler dersinde; müzelerin ve müze kullanımına yönelik eğitimin önemi ve bu yönde bir farkındalık oluşturması açısından büyük bir anlam oluşturacağı düşünülmektedir. Özellikle bu çalışma sonucunda ortaya çıkan bulguların, Türkiye’de eğitimsel anlamda atıl kalan ve yeteri kadar değer atfedilmeyen müzelerin daha işlevsel hale gelmesi ve bir öğretim unsuruna dönüşerek hak ettiği değeri bulması noktasında bir yol gösterici olacağı söylenebilir.

Çalışma sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler sunulabilir:

- Sosyal bilgiler eğitiminde müze kullanımının etkililiğini belirlemeye yönelik deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Müze kullanımının öğrencilerin üst bilişsel becerilerin gelişimine etkisine ilişkin farklı çalışmalar yapılabilir.
- Müzelere ilişkin farkındalığı artırmak adına tv ve internet ortamlarında çeşitli programlar ve zengin içerikler oluşturulabilir.
- Müze eğitime yönelik bir dersin eğitimin her kademesinde bulunması gerektiğine ilişkin karar vericilere önerilerde bulunulabilir.

KAYNAKÇA

- Akengin, Ç. (2014). İlköğretim 6. sınıf görsel sanatlar dersinde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci kazanımlarına etkisi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 178-188.
- Aktaş, V. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aktın, K. (2017). Okul öncesi dönemde müze eğitimi ile çocukların tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 465-486.
- Aladağ, E., Akkaya, D. ve Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 199-217.
- Ambrose, T. ve Paine, C. (2012). *Museum basics*. London: Routledge. Amerikan Müzeler Birliği, “Museum Facts” <http://www.aam-us.org/about-museums/museum-facts> adresinden 27.12.2019 tarihinde erişildi.
- Arı, Ç. (2010). *Müze bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihî mekânlarla tarih öğretimi: tarih öğretmenlerinin müze eğitimine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Ata, B. (2010). Sosyal bilgiler eğitiminde müzelerin önemi. R. Turan ve K. Ulusoy, (Ed.). *Sosyal bilgilerin temelleri içinde* (s.191-206). Ankara: Maya Akademi.
- Ata, B. (2015). Okul içinde sosyal bilgiler öğretiminde müzeler. A. Şimşek ve S. Kaymakçı (Ed.), *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s.171-186). Ankara: Pegem Akademi.
- Atagök, T. (1999). Yaşayan müze ve eğitim. *Sanat Dünyamız*, 71, 223-227.
- Ay, T. S. ve Fidan, N. K. (2014). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 13(48), 69-89.
- Ayaydın, A. (2017). Çoklu zekâ tabanlı görsel sanatlar eğitiminde bir öğretim yöntemi olarak müze eğitimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 214, Bahar.
- Bobick, B. ve Hornby, J. (2013). Practical Partnerships: Strengthening the Museum-School Relationship. *Journal of Museum Education*, 38(1), 81-89.
- Burnham, R. ve Kai-Kee, E. (2015). *Müze dersleri: yorum ve deneyim*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Buyurgan, S., Mercin, L. ve Özsoy, V. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*. Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö., Kahveci, Ö. ve Demirel, F. (2004). The validity and reliability study of the Turkish version of the motivated strategies for learning questionnaire. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 4(2), 207-239.
- Clutterbuck, R. (2008). *Müzeleri anlamak, eğitim ve müze seminerleri*, (63-83) (Haz: İnci San), Ankara: Kök Yayıncılık.
- Crane, S. A. (2000). *Museums and memory*. Stanford University Press, Stanford.
- Coşkun, D. (2014). *Sosyal bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Amasya ve Diyarbakır illeri örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çalışkan, H. ve Çerkez, S. (2012). Sosyal bilgiler derslerindeki müzeyle eğitim uygulamalarının öğrenci görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 41, 162-173.
- Çalışkan, E., Önal, N. ve Yazıcı, K. (2016). Öğretim etkinliklerinde sanal müzelerin kullanımına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adayları ne düşünüyor? *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 689-706.
- Çengelci, T. (2013). "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sınıf Dışı Öğrenmeye İlişkin Görüşleri". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler*. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1823-1841.
- Çerkez, S. (2011). *Sosyal bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısına ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- Demir, A. (2015). *Sosyal bilgiler öğretim programında müze eğitimiyle ilişkilendirilen kazanımların gerçekleştirilmesine yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaklaşımları (Tokat ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Doğanay, A. (2002). Sosyal bilgiler ve sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk & D. Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 14-46). Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Egüz, Ş. (2011). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: Samsun ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Egüz, Ş. ve Kesten, A. (2012). Sosyal bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: Samsun ili örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 81-104.
- Ekelik, G. H. (2010). *Sosyal bilgiler derslerinde müze faaliyetlerinin programlanması (Konya müzeleri örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Erem, E. (2017). Okul öncesi öğretmenliği öğretim programında yer alan seçmeli müze eğitimi dersinin gerekliliğine ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 31-42.
- Filiz, N. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Greenhill, E. H. (1999). *Müze ve galeri eğitimi*, ed. Bekir Onur, (çev. Meltem Öрге Evren ve Emine Gül Kapçı). Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, no: 4.
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII(1).
- Güngör, E. B. (2016). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze alışkanlıkları (Erzurum ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Hein, G. E. (1998). *Learning in the museum*. London: Routledge.
- Hein, G. E. (2004). John Dewey and museum education. *The Museum Journal*. 47(4), 414-417.
- Işık, H. (2016). Sosyal bilgilerde müze ve tarihi mekanlar ile ilgili eğitim. D. Dilek (Ed.). *Sosyal bilgiler eğitimi* içinde (s. 602-634). Ankara: Pegem Akademi.
- İlhan, A. Ç. (2009). Educational studies in Turkish museums. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 342–346.
- Kaf, Ö. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama ve müze. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 137-146.
- Kamçı, S. (2015). *Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Karadeniz, C. ve Okvuran, A. (2018). Cumhuriyetin ilanından günümüze Türkiye’de müze eğitimi: tarihsel gelişim ve gelecek tasarıları. *Millî Folklor*, 30, 117-118.
- Karadeniz, C., Okvuran, A., Artar, M. ve İlhan, A. Ç. (2015). Yeni müzebilim bağlamında müze eğitimine çağdaş yaklaşımlar ve müze eğitimcisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 48(2), 203-226.
- Karakaya, İ. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde müze alışkanlıkları (Giresun ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Kaschak, J. C. (2014). Museum visits in social studies: The role of a methods course. *Social Studies Research and Practice*, 9(1), 107-118.
- Keskin, S. Ç. ve Kaplan, E. (2012). Sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 11(41), 95-115.

- Kısa, Y. (2012). *Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Afyonkarahisar müzeleri)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Kissel, B., Miller, E., Byker, E., Good, A. ve Fitchett, P. (2019). Museums as mentor texts: Preservice teachers analyze informational text structures and features present in a historical museum. *The Journal of Social Studies Research*, 43(4), 343-360
- Lacina, J. ve Watson, P. (2003). Social studies wax museum: meeting famous Americans without leaving school, *Social Studies*, 94(6), 281-283.
- Mamur, N. (2015). Resim-iş (görsel sanatlar) öğretmen eğitimi “müze eğitimi ve uygulamaları” dersinde görsel kültür kuramının kullanımı. *NWSA-Education Sciences*, 10(1), 29-53.
- Marcus, A. S. (2007). Representing the past and reflecting the present: museums, memorials, and the secondary history classroom, *Social Studies*, 98(3), 105-110.
- Marcus, A. S. (2008). Rethinking museums’ adult education for K-12 teachers. *Journal of Museum Education*, 33(1), 55-78.
- Marcus A. S., Levine T. ve Grenier R. (2012). How Secondary History Teachers Use and Think About Museums: Current Practices and Untapped Promise for Promoting Historical Understanding, *Theory & Research in Social Education*, 40(1), 66-97.
- McLean, F. (1996). *Marketing the museum*. London: Routledge.
- Mercin, L. (2003). Kültür ve sanat değerlerinin yaşatılmasında müzelerin rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(6), 106-114.
- Mercin, L. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde müze eğitimi. S. Şimşek, (Ed.), *Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri için sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s.273-306). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Meydan, A. ve Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 402-422.
- Öztürk, C. (2015). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s.1-31). Ankara: Pegem Akademi.
- Peker, N. (2014). *Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımı ve sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının sanal müze kullanımına yönelik tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Piscitelli, B. ve Anderson, D. (2000). Young children's learning in museum settings. *Visitor Studies Today*, 3(3), 3-10.
- Pitrinch, P. R., Smith, D. A. F., Garcia, T., ve McKeachie, W. J. (1991). *A Manual for the Use of the Motivated Strategies for Learning Questionnaire (MSLQ)*. Ann Arbor, MI: University of Michigan. Technical Report No. 91-B-004.
- Rosenzweig, R. (2000). How Americans use and think about the past, in Stearns, P., Seixas, P. & Wineburg, S. eds., *knowing, teaching, and learning history*. New York University Press, New York.
- Sandell, R. ve Nightingale, E. (2012). *Museums, Equality and Social Justice*. Routledge: London and New York.
- Sheppard, B. (2001). *Museums, libraries and the 21st century learner, institute of libraries and museum services*, Washington, DC.

- Solmaz, K. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze eğitimine yönelik görüşleri ve uygulamaları. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 40-54.
- Sönmez, E. (2011). *İlköğretim II. kademe 6. sınıf sosyal bilgiler dersi eskiçağ tarihi konularının işlenmesiyle müzelerin önemi, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri (Şanlıurfa il merkezi örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Şahan, M. (2005). Müze ve eğitim. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 487-501. <http://www.tebd.gazi.edu.tr/index.php/tebd/article/view/335/317> adresinden 24.12.2019 tarihinde erişildi.
- Şar, E. ve Sağkol, T. (2013). Eğitim fakültelerinde müze eğitimi dersi gerekliliği üzerine. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 83-90.
- TDK Türkçe Sözlük (1998). *Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 549*. Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Yayınları, Türkçe Sözlükler Dizisi: 1.
- Tezcan Akmehmet, K. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde arkeoloji müzelerinin nesne merkezli eğitim etkinlikleriyle kullanılması*. Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Tezcan Akmehmet, K. ve Ödekan, A. (2006). Müze eğitiminin tarihsel gelişimi. *İTÜ Dergisi/B*, 3(1), 47-58.
- Tuna, S. (2018). Öğretmen adaylarının müze eğitimi ve uygulamaları dersi kapsamında yaratıcı yazma etkinliğine yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 262-270.
- Turgut, G. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde bir eğitim aracı olarak sanal müzelerden yararlanma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Ustaoğlu, A. (2012). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi türk tarihinde yolculuk ünitesinde sanal müzelerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yeşilbursa, C. C. ve Uslu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz-yeterlik inançları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 410-428.
- Yıldırım, T. ve Tahiroğlu, M. (2012). Sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 104-114.
- Yılmaz, A. ve Egüz, Ş. (2015). Tarih ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih öğretiminde müzenin önemi hakkındaki tecrübe ve düşünceleri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 1637-1650.
- Yılmaz, K. ve Şeker, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1(3), 21-39.
- Yorulmaz, E. (2016). *Sosyal bilgiler dersi kapsamında okul dışı çevrelerin kullanımı: Çorum yatılı arkeoloji müzesinde bir gün*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.